

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
1994
21. APRIL
Letnik XLIX
Štev. 16 (2751)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

P. b. b.

Nov slovenski film!

Veter v mreži

(režija Filip Robar-Dorin)

v Občinskem centru v Šentrupertu
v Celovcu (bivši Volkskino)

v četrtek, 21. aprila, ob 18.50.

Surrealistična ljubezenska zgodba v umetniškem miljeju dvajsetih let. Film je dobil številna priznanja na zadnjem festivalu leta 1990 v Pulju.

Kulturni teden v Trgu

Na pobudo deželne vlade in biroja za narodnostno skupnost potekajo pravkar prireditve v Trgu pod skupnim naslovom Kulturni teden koroških Slovencev. Številna prominenca s Koroškega, iz Slovenije in z Dunaja se je udeležila otvoritve minulega ponedeljka. V obnovljenem gradiču, ki ga imenujejo zdaj Amthof, so razstave, branja, predavanja, koncerti in filmi. Še danes in jutri lahko obiščete prireditve. Več o tednu na strani 7.

Deželni kongres Slovenske skupnosti

Pod geslom „Za našo razvojno strategijo v 2. republiki“ je bil preteklo soboto in nedeljo v Trstu 8. deželni kongres Slovenske skupnosti. Delegati so soglasno potrdili, da se Skupnost v spremenjenih političnih okoliščinah 2. italijanske republike in pod vtisom zmage desničarske koalicije med Berlusconiem, neofašisti in lego nord zavzema za oblikovanje novega predstavniškega telesa slovenske manjšine v Italiji. Skupnost bo manjšinsko zavezništvo v Italiji skušala tudi v prihodnje krepiti in uresničevati in je zato sklenila, da se bo na evropskih volitvah povezovala s strankami narodnih in jezikovnih manjšin. Morda bo to zavezništvo podprla celo južnotirolska Volkspartei. Za tajnika stranke je bil izvoljen Martin Brečelj, predsednik je ostal Marjan Trpin.

Skupnost se za novo manjšinsko predstavništvo telo zavzema zato, ker je mnenja, da dosedanje enotne delegacije Slovencev v Italiji kot seštevke raznih strank niso več kos novim razmeram in da morajo zato Slovenci vzporedno z novimi vsebinami izdelati tudi nove strategije, ki pa ne smejo brisati pluralizma.

Tudi šolstvo in kultura v rokah svobodnjaške stranke

Svobodnjaška stranka je veliki zmagovalec povolilnih pogajanj za koroškega deželnega glavarja. Docela nepričakovano sta se namreč VP in FP zedinili na pakt, ki sicer ljudski stranki oz. Zernattu zaenkrat zagotavlja deželnega glavarja, svobodnjakom pa vso oblast v deželi.

Vsebina tega pakta je, da bo Zernatto za tri leta deželni glavar, potem pa so možne nove volitve in ki naj bi avtomatično zagotovile močnejši od obeh strank deželnega glavarja. To je lahko tudi Haider.

Ta pakt pa vsebuje tudi zadeve, ki bojo za leta naprej usodne in odločilne za celotno deželno šolsko in kulturno politiko, predvsem pa za slovensko narodno skupnost. Kajti Zernatto ni svobodnjakom odstopil le predsedniškega mesta v deželnem šolskem svetu, ampak tudi vso pedagoško in kulturno odločanje in pristojnost. Novi deželni referent za šolstvo, kulturo in otroške vrtnice je namreč DI. Jörg Freunschlag, doslej pristojen med drugim za energijo.

Za Slovence bo hladneje in

trše v deželi, kajti Haider je že napovedal, da bo ta razdelitev resorjev prizadela manjšino. S temi resorji je svobodnjaški stranki uspelo dobiti v roke ključne instrumentarije za discipliniranje narodne skupnosti, v kolikor ne bo delovala v smislu in duhu FP. FPÖ bo odslej upravljala 21 referatov, dvakrat več kot SP in VP skupaj, ki jih bosta imeli po pet. Politična težišča v deželi so se na mah docela spremenila.

Glavni zgubaš je socialdemokratska stranka. Takorekoč čez noč je nekaj najmočnejša

in najvplivnejša stranka postala politična formacija, odrinjena na stranske tire nenavajene in nevplivne opozicijske stranke, ki pa je kljub temu po deželni ustavi primorana k sodelovanju. Na to vlogo se bo stranka šele morala navaditi. Vprašanje je le, kdaj in če bo to s starimi oblasti vajenimi kadri zmogla?

Koroški pakt bo imel posledice tudi na zvezni ravni, kjer sta doslej obe veliki stranki imeli distanco do FPÖ. Sedaj ostanejo predvsem socialisti in še zeleni na tej liniji.

Srečanje prijateljskih zborov

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je bilo minulo soboto gostitelj dveh prijateljskih pevskih zborov: mešanega pevskega zbora „Haliaetium“ pripadnikov italijanske narodne skupnosti iz Izole, ter mešanega komornega zbora Celje.

V prostorih pliberške Poso-

jilnice so jim pripravili zakusko in svečan sprejem. Goste so pozdravili predsednik SPD „Edinost“ Joško Hudl, pliberški župan Raimund Grilc (tudi v italijanščini), mestni svetnik Fric Kumer, predsednik Zveze slovenski organizaciji dr. Marjan Sturm, podpredsednica Narodnega sveta

koroških Slovencev Valentina Kušej in tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle. V imenu izolskega pevskega zbora se je zahvalil predsednik tamkajšnje narodne skupnosti Gianfranco Silian.

Zvečer pa je bil pri Florjanu v Vogrčah skupen koncert, kjer je sodeloval poleg omenjenih zborov tudi domači moški pevski zbor „Foltej Hartman“.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

MUSICAL JOŠT IN JAKA

„MAX UND MORITZ“ – Wilhelm Busch

Režija:
Vinko
Möderndorfer

Igrajo in pojejo: člani skupine Scena 11

Libreto:
Ervin Fritz
Glasba:
Gabriel Lipuš

PONOVITEV: Nedelja, 24. april '94, 17.00

KULTURNI DOM ŠENTPRIMOŽ/ST. PRIMUS

Vseeno, kako se bo končal koroški deželnozborski maraton med Außerwinklerjem, Haiderjem in Zernattom – medtem je verjetno že končan – poraženec je že pred izidom tekme gotov: socialdemokratska stranka, ne samo na Koroškem, marveč hujše, po vsej Avstriji.

Po dramatičnem porazu koroških socialdemokratov je njihov zvezni strankarski predsednik spoznal znake

KOMENTAR

dr. Franci Zwitter

Deželnoglavarski koroški maraton

časa in za svoje razmere neverjetno hitro reagiral: izmenjal je vodstvo koroške stranke in tako hotel postaviti signal za preobnovo presičene in arogantne ter ignorantne stranke, ki se očitno izgube svoje realne politične moči še ni zavedla.

Vranitzky je pravilno mislil in ravnal, vendar očitno ni poznal svojih koroških tovarišev: Außerwinklerja – tudi kot zdravstveni minister ne posebno posrečen – so sicer Korošci sprejeli, toda strankarskih kompetenc mu niso dodelili. Kot nov strankarski izvesek naj bi navzven vodil staro politiko koroških socialdemokratov: ohraniti položaje za vsako ceno, četudi se je koroško politično ozračje in ravnotežje v zadnjih dveh legislaturnih obdobjih povsem spremenilo. Kot klubski predsednik ostane Ambrozy, predsednik deželnega zbora postane sindikalni aparatičar starega kova Unterrieder, Außerwinkler sam se poteguje za mesto deželnega glavarja. Politika, ki so si jo socialdemokrati lahko dovolili do osemdesetih let, ko so se z več kot 53% večine glasov lahko vedli kakor nekdanji fevdalci. Samo da ti fevdi niso več v njegovi lasti, tako so vsaj odločili volilci. Ali upravičeno ali ne, to politike v demokraciji ne zanima. Koroški socialdemokrati so v teku osmih let izgubili nad 15% glasov.

To ni samo koroški fenomen, čeprav je tu prav gotovo posebno boleč, saj je Koroška dolga leta veljala za socialdemokratsko trdnjavo, vendar se tudi Koroška prilagaja zveznemu pov-

prečju. Za ošabno samozavest socialdemokratov ni več vzroka in še manj realnopolitične težje.

Deseturni nočni in tajni pogovori med socialdemokrati in Haiderjevimi svobodnjaki ter popolna izključitev krščanskih demokratov iz teh pogovorov izkazuje eno: da je ideološka sorodnost med trenutno vodilnimi socialdemokrati na Koroškem in Haiderjem tesnejša kot vseavstrijski socialdemokratski kredo izključitve Haiderja z vseh vodilnih in merodajnih političnih pozicij. Nemškonacionalizem in antiklerikalizem sta sinteza koroških svobodnjakov in trenutno vodilnih socialdemokratov, na kateri bi si radi naprej zagotovili politično moč v deželi.

Da trenutni samozadovoljni vzkliki koroških socialdemokratov očitno tudi po zadnjem volilnem porazu ne kličejo po obnovi, se vidi ob provokativnem preziranju te socialdemokratske skupine, ki se je s Petrom Kaiserjem, Melitto Trunkovo, Ano Blatnikovo in številnimi drugimi mlajšimi strankarskimi člani in mandatarji zelo disciplinirano vključila v volilni boj, za katerega je v naprej vedela, da bo porazen.

Strankarski zvezni predsednik Vranitzky bo – če si hoče ohraniti svoj profil kot edini branilec pred Haiderjem – moral še enkrat ukrepati med svojimi koroškimi tovariši.

P. S. Hkrati mi manjka prispevek Delovne skupnosti koroških Slovencev v Socialdemokratski stranki k tej umazani kupčiji.

PREKINJENA PRVA SEJA KOROŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA

Bo danes le izvoljen stari deželni glavar?

Na svoji prvi seji v torek, 19. aprila, novi koroški deželni zbor še ni izvolil deželnega glavarja, ker je socialdemokratska stranka zaradi neupoštevanja pri razdelitvi resorjev zahtevala prekinitev. Seja se bo nadaljevala drevi ob pol osmih.

Že pred sejo je bilo jasno, da tega dne ne bo izvoljen novi deželni glavar. Uro poprej je designirani predsednik koroških socialdemokratov Ausserwinkler najavil, da njegova stranka tokrat ne bo podprla izvolitve Zernatta. Bilo je torej samo vprašanje, kdaj bojo socialdemokrati, ki so vsi prišli z nageljni, odšli iz plenarne sobe.

Seja se je začela kot predvideno ob 14. uri. Varnostni ukrepi pri vходу v deželni zbor so bili zelo strogi. Marsikateri žurnalisti je kljub vsem izkaznicam imel težave priti na svoje delovno mesto.

Po zaprisegi poslancev so bili izvoljeni predsedniki deželnega zbora. Prvi predsednik je Adam Unterrieder, SPÖ, drugi

je svobodnjak Peter Mitterer, Harald Scheucher (VP) je tretji.

Potem pa se je zataknilo. Predsednik socialističnega kluba, bivši vicedeželni glavar Peter Ambrozy, je zahteval prekinitev seje, ker da socialdemokratska stranka sploh ni mogla soočiti pri razdelitvi resorjev in je za razpored nalog zvedela šele pol ure pred sejo. Zato da zahteva nova pogajanja in razprave o resorjih, to pa da je možno le brez časovne prisile. Ambrozy je dejal, da se njegova stranka ne bo pustila izsiljevati, sploh, ko je najmočnejša v deželnem zboru. Pikro je dostavil, da je Zernatto prodal vse, kar je imel, samo da bi postal deželni glavar.

Nastop klubskih predsednikov FP in VP Strutza in Hoferja je pokazal, da izkušnje iz koalicijske dobe med 1889–1991 še niso pozabljene in da bo, če ne bo kakšnih odločilnih političnih pretresov, ta tandem le težko spraviti iz tira.

Strutz je menil, da nihče ni izključeval socialistov, ampak da so sami zamudili priložnost

ujeljavljanja svojih resornih želja, sploh pa so dobili to, kar jim pristaja po razmerju glasov in kar so hoteli imeti. Po Hoferjevem mnenju prekinitev seje ni bila upravičena in zato sta FP in VP zahtevali pogajanja med klubskimi predsedniki. Nekaj čez tretjo uro je prvi predsednik deželnega zbora Unterrieder kljub protestom obeh koalicijskih strank ugodil zahtevi socialdemokratske frakcije in prekinil sejo do danes zvečer.

Brezdvomno bo Zernatto drevi izvoljen, potrjeni bojo člani deželne vlade in zastopniki v zveznem svetu.

Sejo sta na tribuni za gledalce zasledovala tudi nesojeni deželni glavar Ausserwinkler in zmagovalci koroškega pakta Haider. Slednji je bil seveda židane volje, saj je spodaj, v plenumu, vse šlo kot po maslu. Čeprav ni deželni glavar ali v deželnem zboru, je lahko zadovoljen. Še tik pred sejo je na dvorišču deželnega zbora dirigiral skupinsko sliko svojih enotno rjavo ogvantanih deželnozborskih poslancev. f. w.

Socialdemokratski poslanci so zapustili dvorano in s tem je seja bila prekinjena

Razdelitev referatov

Glavna politična značilnost pakta med ljudsko stranko in svobodnjaki ni v prvi vrsti zasedba sedeža deželnega glavarja (navzven je to brezdvomno pomembna poteza), ampak razdelitev referatov, to je delovnih področij deželne vlade. In jasno je, da je svobodnjaški vodja dal vse za to, da je prišel na odločilne pozicije in izvode oblasti. S tem se je uresničil eden od njegovih dolgoročnih taktičnih ciljev, namreč deželo oblikovati po svoji (ideološki) podobi. Svojemu snu, postati deželni glavar, se je pri zanj in za njegovo stranko izredno ugodni politični konstelaciji in paktu z ljudsko stranko tokrat in zaenkrat odrekal. Kajti pred sabo ima višji cilj, to je zvezni kancler in,

če to ne bi uspelo, najkasneje po petih letih mu bo koroški deželnoglavarski stolček padel kot zrelo jabolko v naročje. Vmes pa bodo njegovi podaniki v deželni vladi in deželnem zboru pridno uresničevali njegovo politiko, ki jo je tako mojstrsko zastavil in jo požegnal s paktom z ljudsko stranko, in mu tako še bolj ravnali pot na oblast.

Menda res ni človeka v deželi, ki bi resno verjel, da bo zdemontirani in brezvplivni trenutni deželni glavar dejansko popeljal ljudsko stranko na drugo ali celo prvo mesto v deželi. Mnogi v VP že govorijo, da je Zernatto za ljubi stolček in poznejšo penzijo ljudski stranki s to potezo zadal odločilni udarec.

Razdelitev referatov je kot prikrojena svobodnjakom. Saj so vse odločilne zadeve v njihovih rokah.

Tako so referati razdeljeni:
Christof Zernatto /VP (deželni glavar): personal, kmetijstvo, prostorninsko načrtovanje, ceste, visoka gradnja
Michael Ausserwinkler/SP (1. namestnik): bolnišnice, zdravstvo
Jörg Freunschlag/FP (dež. svetnik): finance, šolstvo, kultura, otroški vrtci, ustavni oddelek

Robert Rogner /FP (dež. svetnik): gospodarstvo, turizem, obrt, gospodarsko pospeševanje, energija, tehnologija, inovacije in stanovanjska gradnja
Karin Achatz/SP (dež. svetnica): socialne zadeve
Dietfried Haller/SP (dež. svetnik): okolje in vodno pravo

Kotmara vas: Otroški vrtec ne bo dvojezičen

Kotmirski otroški vrtec ne bo dvojezičen. Predlog odbornika EL Jožeta Wakouniga za dvojezičnost na zadnji občinski seji v četrtek, 7. aprila 1994, ni dobil potrebne večine. 5 občinskih odbornikov je glasovalo za, 14 proti. Enako je bilo tudi razmerje pri predlogu, naj se dvojezičnost omeni v uradnem razpisu za vodstvo otroškega vrtca.

Otroški vrtec bojo odprli letos jeseni. Nastaviti bo treba voditeljico, otroško vzgojiteljico in še pomočnico, ki bo tudi čistila prostore.

Na seji je občinski odbor tudi oddal dela za stavbeno mizarstvo (mizarstvo Kristijan Kofler iz Šentpetra pri Šentjankobu v Rožu, 802.655.28 šil.) in steklarska dela (Stružnig, Celovec, 20.820,- šil.). Treba bo še urediti zadevo z odplakami iz otroškega vrtca.

Končno je pogodba z inž. Walterjem Hermannom tudi že veljavna. Občina plača za zemljišče (brez obremenitev) 1.200.000,- šilingov. (8.849 m²). Zemljišče bo na razpolago podjetjem, ki se hočejo tam naseliti.

Nekaj dni pred konstituiranjem novega deželnege zbora se je Franc Wakounig pogovarjal z designiranim predsednikom koroške SPÖ in bivšim ministrom Michaelom Ausserwinklerjem o vplivu slovenskih socialdemokratov v SPÖ, o sosvetu, o problemih južne Koroške in o vizijah v zvezi z evropskim odpiranjem.

SPÖ je stranka z zelo močnim deležem slovenskih volilcev. Ta delež pa znotraj stranke doslej ni bil pomemben oz. ni igral nobene vloge. Kako in ali sploh boste vi te volilce vključili v pomembne strankine funkcije. Ana Blatnik na primer je za deželni zbor kandidirala na neizglednem mestu, pri določanju poslancev v državnem zboru ste jo kljub številnim prednostnim glasovom, ki jih je dobila pri volitvah, prešli. Katere signale boste sedaj, tudi v smislu evropskega odpiranja, dali slovenskim volilcem?

■ Krepitev sosveta

Koroška SPÖ je v srečnem položaju, da je kot sodelavce v strankinih gremijih in v strankinem tajništvu pridobila več osebnosti iz slovenske narodne skupnosti. To sta med drugim vodja Delovne skupnosti narodnih skupnosti v SPÖ Tomaž Ogris in Ana Blatnik, ki sta opravila veliko delo znotraj stranke, da je šla pot integracije. Sedaj je potrebno to integracijsko pot nadaljevati tudi na več ravneh. V stranki bomo to storili s stalnim dialogom, ki ga bomo na deželni ravni razložili strankinim organizacijam in ga razvijali naprej, drugič pa bo treba na izvenstrankarski ravni okrepiti in dvigniti pomen organov in funkcij, ki so važne za integracijo. Predvsem mislim tu na narodnostni sosvet in možnost, da bo SPÖ z njim ožje sodelovala, da bo ta instrumentarij bolj izrabljen pri napredovanju v številnih vprašanih. Tu vidim možnost, da preko narodnostnega sosveta dosežemo boljšo kooperacijo z institucijami dežele, kot so to deželni zbor, pododbori deželnege zbora in da bi narodnostni sosvet lahko deloval kot svetovalec organ za institucije legislative in eksekutive v deželi.

To, da zastopniki SPÖ svoja stališča v sosvetu prediskutirajo v stranki, dviga pomen narodnostnega sosveta in tudi strankinih gremijev, ker se pogovarjajo z gremiji narodne skupnosti.

Trenutno je narodnostni sosvet bolj podoben brezobemu risu, saj njegovi sklepi gremije posameznih strank sploh ne obvezujejo.

Kar nesrečen sem, da ta instrumentarij trenutno ni docela izrabljen. Osebnost pa vidim v tej zadevi precej možnosti napredka in nadaljnega razvoja. Prav gotovo stojimo na začetku razvoja, da bo narodnostni so-

svet po mojem dobil močnejšo pozicijo in naj dobi več možnosti koordiniranega delovanja.

Kaj menite o samostojnem slovenskem deželnozbornem mandatu in kakšen pomen odmerjate predlogu, naj bi vsaka stranka na voljivem mestu odposlala zastopnika narodne skupnosti v deželni zbor?

■ Načelo integracije

Zastopniki narodne skupnosti, Slovenci, so delavci, podjetniki in delujejo na vseh ravneh. To

Zaenkrat gradimo na informativni ravni stike z Janezom Janšo. Mi bi radi informacije o trenutnem položaju v Sloveniji in o načrtih Janeza Janše z vidika njegovega trenutnega položaja. Vsekakor bomo navezali stike v Slovenijo.

■ Promet – gospodarstvo

Južna Koroška je problemsko področje z veliko brezposelnostjo, odseljivanjem prebivalstva. K temu pridejo še ekološke in prometne

vod, znatno je razseljevanje doline, da o klimatskih pogojih sploh ne govorimo. In sedaj grozi še železnica 2000. Kaj boste naredili proti temu razvoju, predvsem pa proti načrtovani železnici, ki jo odklanjajo vsi župani in občinski sveti prizadetih občin?

Bil sem še član zvezne vlade, ko smo razpravljali o železnici 2000. Vselej sem jasno poudaril, da skozi Rož ne smejo voditi tračnice, ki bi dolino uničile in ki bi bremenile življenjsko kvaliteto tamkajšnjega prebivalstva. Potrebno pa je, da tudi na Koroškem razmišljamo o novih prometnih povezavah. Kajti infrastrukturi prometa in gospodarstvo sta tesno povezani. Zato ne bom zastopal mnenja »Za božjo voljo nobene železnice na Koroško«, ker menim, da pri tem razvoju ne gre za današnjo železnico, ki smo jo brez zaščite in na visokem nasipu potegnili skozi okolje, temveč da naj tam,

ja. Zato pozivam vse, naj na Koroškem sodelujejo pri tem razvojnem procesu, da bomo videli, kakšni so prometni pogoji po občinah. Nekaj je namreč jasno: Prometne zveze in razvoj življenjskega prostora ter gospodarski razvoj so tako tesno povezani, da se novim prometnim konceptom nihče ne more izogniti in jih nihče ne more gledati zgolj z vidika svoje hiše ali vrtička. Na vsak način pa je seveda treba upoštevati vse interese ljudi. Tozadevno je Rož ena nabolj senzibilnih pokrajin.

Prometne zveze. Koroška je sploh stičišče z jugom, s Slovenijo in z italijanskim prostorom. Ali to po vašem mnenju že zadošča za prihodnost?

■ Odpiranje, ne zapiranje

Mislim, da je do sedaj bila koroška politika preveč zaprta, bojazljiva v prepričanju, da je možno samo z reagiranjem in zadržanostjo stvari premakniti. Moja definicija moderne regionalne politike se opira na to, da se mora Koroška odpreti in izkoristiti vse možnosti za kooperacijo. Treba je iti ven in predstaviti deželo, ki ni zanimiva le za investicije, ampak predvsem za kooperacije. Tozadevno je bilo že nekaj narejeno. To je dežela z visoko kvalificiranimi delavci, ki naj z novim izobraževalnim sistemom postanejo še bolj kvalificirani. Bolj kot doslej pa se bomo morali ukvarjati z mednarodnim razvojem. Podiranje jezikovnih ovir je prvi korak. Zato bomo pri izobrazbi morali upoštevati jezikovno odpiranje, in to predvsem za jezike alpe-jadranskega področja.

Zvezni kancler Vranitzky je nekoč dejal, da vizije v politiki niso pomembne. Kakšen pomen jim prisojate Vi, pri čemer bi rad izvil mesto deželnege glavarja?

To mesto je preveč pragmatično, da bi ga lahko porinili v deželo vizij. Vizije zame pomenijo soblikovanje prihodnosti. Sedanjost le upravljati je premalo. Pomembno je razvijati scenarije prihodnosti, skrbeti, da moderna družba razvije čut za humanost. In bolj važno kot kdajkoli prej je, da nekonkretno zamenjamo s konkretnim, da krepimo humanost. To pa tudi pomeni, da moramo premagati in preskočiti mnoge ovire v deželi in da se ne smemo igrati s strahovi ljudi, ampak jih jemati resno in z njimi pravilno ravnati. Če bo to baza, potem bomo veliko problemov mogli rešiti. To osnovno načelo mora veljati v regionalni politiki, ki se je prevečkrat usmerjala po predsodkih, po možnostih zapiranja in izolacije. Če bomo tako ravnali naprej, bo evropski razvoj šel mimo te pokrajine, preostala pa bo morda regija z določenim občutkom varnosti, a nič več.

Hvala za pogovor!

Okrepiti je treba pomen sosveta

Pogovor z dr. Michaelom Ausserwinklerjem

pomeni, da je življenjsko okolje tudi narodne skupnosti takšno, da različna politična mnenja in nazeri enostavno morajo biti prisotni in to tudi so. Zato se morajo ti različni družbenopolitični nazeri tudi artikulirati. Avstrijski strankarski sistem bistveno omogoča razvijati to vprašanje, in to ne samo na deželni, ampak tudi na zvezni ravni. Po mojem je prav to prednost integracijskega sistema pred vsakim drugim modelom, ki zanika, da so znotraj narodne skupnosti ljudje z različnimi delovnimi in življenjskimi pogoji in z različnimi predstavami. Srečen bi bil, če bi vsaka stranka imela podobne platforme za narodno skupnost kot jih ima SPÖ. To bi bil izraz, da bi tudi to vprašanje življenjskih okoliščin bilo bolj zasidrano v političnem sistemu in da bi nekega dne prišlo do pozitivnega tekmovanja med strankami, katera jemlje zastopnike narodne skupnosti bolj resno in katera manj. To bi vselej merili tudi po uvrstitvi na deželnozbornski listi.

Z. Ano Blatnik sva se že eno uro pogovarjala o raznih variantah, ne da bi že kar določila jasno pot. Vidim pa razne razvojne možnosti. Ana Blatnik je žena z jasnim razumevanjem za socialdemokracijo in kako naj bi narodna skupnost navzven nastopala. V tej zadevi se bojo v prihodnjem času stvari gotovo premaknile naprej.

Kakšne in s katerimi strankami imate stike v Sloveniji?

obremenitve, ki so zelo negativne za razvoj področja. Nova in velika obremenitev grozi z gradnjo načrtovane visokofrekvenčne železnice skozi Podjuno in Rož. Predvsem Rož postaja bolj in bolj ekološko problemsko območje, tu imamo že avtocesto, železnico, vrsto elektrarn, skozi Rož pelje nafto

kjer so taki projekti potrebni, jih gradimo pod zemljo in v notranjosti gora. Kdor se hoče prepričati o razvoju na tem področju, naj si ogleda železnico med Hamburgom in Fuldo. Nikoli pa ne bi Rožu naprtli železnice starega tipa. Rad bi sodeloval pri prometnem konceptu, ki bi preprečil, da bi bili odrezani od vseevropskega prometnega omrežja.

„Lipa“ cvetela na Djekšah

Pri velikovski „Lipi“ so zadovoljni, saj je nedeljski vigradni koncert zelo dobro uspel. Avla dješke ljudske šole je bila polna kot že dolgo ne, med poslušalci sta bila tudi župan Janez Travnik in odbornik Filip Warasch, in nastopajoče skupine so pokazale precej visoko pevsko raven.

Vigradni koncert sodi med že tradicionalne prireditve PD

„Lipa“, ki mu vsakič uspe pripraviti pester in zanimiv program. Letos so poleg društvene vokalne skupine, vodi jo Sonja Kuchling, sodelovali še instrumentalista Anton Lobnik in Franc Stuck ter dvojezični pevski zbor pedagoške akademije pod vodstvom Edija Oražeta. Predvsem slednji je s svojim načinom in izvedbo modernih skladb, pesmi drugih

narodov in narodnih viž navdušil občinstvo.

Pri „Lipi“ pa že načrtujejo za naprej. V okviru velikovških kulturnih dni bo prosvetno društvo priredilo 5. junija v srednji dvorani nove graščine/Neue Burg lasten koncert v podporo gradnji tinjskega doma. Sodeloval bo tudi komorni zbor „Gallus“ iz Kranja in druge skupine s Koroške in Slovenije.

f.w.

Zbor PD „Lipa“ iz Velikovca

Tonči Schlapper – sedemdesetletnik

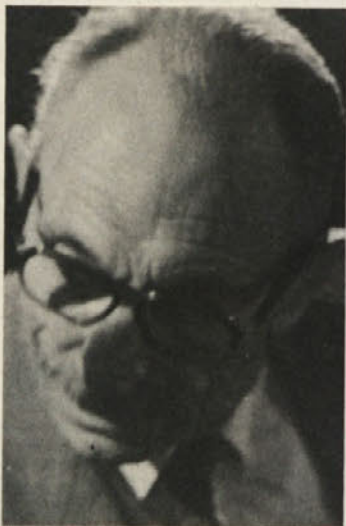
Kadar ti stisne roko, stori to tako krepko, da včasih malce zaboli. To je najbrž oprijemljiv odraz njegovega iskrenega značaja, zaradi katerega je deležen velikega spoštovanja med prijatelji, pa tudi med tistimi, s katerimi sicer ne deli istega idejno političnega nazora, a ga z njimi veže slovenski jezik in kultura in s tem usoda slovenskega človeka tostran Karavank. Kadar gre za osnovne narodne pravice, tedaj zanj ni pomembna nazorska opredeljenost, temveč naš človek, s katerimi se je in še vedno postavlja v bran zoper tiste, ki skušajo iztrebiti slovenski jezik in kulturo na Koroškem.

To je bila prva misel, ko sem dal obljubo, da o Tončiju Schlapperju, ki te dni praznuje svoj življenjski jubilej, napišem nekaj vrstic. Skoraj ne morem verjeti, da je življenje Tončiju naložilo na rame že sedmi križ. A spoznanje, da se pozna že več kot štirideset let, potrjuje resnico, kako čas hitro mine. Bil je v prvih povojnih letih, ko je kot tedanji tajnik Slovenske prosvetne zveze prišel na Kostanje in so se z društvom SPD „Drabosnjak“ dogovorili, da bodo s prosvetaši naštudirali Žiškovo Miklavo Zalo. Vse priprave in vaje za igro so bile pri nas doma. Še danes slišim njegov prijetni glas, kako je igralcem razlagal besedilo igre in vsakemu posebej pomen njegove vloge. In vedno znova mi prihaja v spomin svečani trenutek, ko je Miklova Zala Kostanjčanov zaživela na Drabosnjakov pinji pri Žvanu na Korenu.

Pozneje sem ga srečal kot učitelja v Slovenski kmetijski šoli v Podravljah. Poleg uvažanja v elektrotehniko nas je inž. Tonči seznanjal tudi s kulturo, z lepotami slovenske pi-

sane besede in uvajal v praktično prosvetno delo. Najbrž ni zgolj slučaj, da je prav iz tistih letnikov podravelskih gojencev prišlo tudi mnogo kulturno zavzetih ljudi, ki so aktivno (nekateri še danes) posegali v delo v naših krajevnih društvih.

Z velikim užitkom sem prebiral Tončijeve literarne spise v mesečniku Svoboda. V spominu imam njegovo črtico „Na oknu zapora“, v kateri doživeto opisuje krivico, prizadejano (tudi na lastni koži) od tedanjih

Tonči Schlapper

oblastnikov, ki so številne slovenske kulturne delavce zapirali v ječe.

Ko se je Tonči v začetku petdesetih let posvetil gospodarstvu, najprej uslužbenec v Wolfsbergu, nato v novoustanovljeni Dravi v Borovljah in kasneje kot uspešni samostojni trgovec in obrtnik na področju elektrotehnike v Šentjakobu v Rožu, je ohranil vsestranske vezi z našo narodno skupnostjo. Kljub popolni angažiranosti v svojem podjetju je ob podpori žene Milenke našel čas za udejstvovanje v naših narodno

političnih in gospodarskih strukturah. Srečavali smo ga na demonstracijah solidarnostnega komiteja in zborovanjih naših narodnih organizacij, kjer je s tehtno besedo posegal v razprave in tako vplival na naše narodno politično dogajanje. Kot predsednik Posojilnice v Šentjakobu in podjetnik je bil pomemben gospodarski dejavnik v svoji občini in preko nje.

Tonči Schlapper je še danes odbornik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ostal pa je zvest tudi kulturi. Če se je sprva profiliral kot režiser in organizator, mu danes radi prisluhnemo kot odličnemu interpretu umetniške besede Prešerna ali Cankarja, posebno pa Kajuha, Bora, Klinarja in drugih pesnikov partizanske in uporne lirike.

Osebnost me s Tončijem veže tesno prijateljstvo in zaupal sem mu, da je prvi prebral in ocenil moje še zelo okorne začetniške verze in me spodbujal, naj ne vržem puške v koruzo, temveč priporočal branje slovenske literature. Tonči mi je tudi v letih tajnikovanja pri Slovenski prosvetni zvezi bil v oporo pri uresničevanju večjih kulturnih projektov. Vem, da tak ni samo do mene, ampak je tako prijateljski z vsemi, ki jim je blizu slovenska beseda in kultura.

Mislil, da bodo bralci Slovenskega vestnika soglašali z mano, da tudi v njihovem imenu in v imenu uredništva, Tončiju Schlapperju ob njegovem življenjskem prazniku želim vse najboljšo, zlasti še, da bi ostal čil in zdrav, da bomo še mnogokrat prisluhnili njegovi besedi ter čutili krepak stisk njegove tovariško sprožene roke.

Andrej Kokot

Novе knjige – recenzije

Halldor Laxness: Na ledeniku

Založba Steidl, Göttingen 1994, 264 strani, 147 šilingov.

Neko gnezdece na najzahodnejšem delu Islanda, bogu za hrbtom. Nenavadne stvari se dogajajo. Te pridejo na uho škofu v Reykjaviku. Le-ta pošlje mladega teologa, ki je pravkar končal duhovniški seminar, na ledenik, da pogleda, kaj se dogaja. In ta skoraj ne more verjeti, kar vidi na tej skrajni točki civilizacije. Celotno prebivalstvo je, kot se zdi, sami brezbožniki, cerkev je zabit z žebli, že davno razbitih oken ni popravil nihče in maše ni niti za božič. Še huje, celo sam duhovnik je videti kot neupogljiv ateist:

„Bog je bog Židov. Zato ga pusti pri miru. Kar si ukradel, ne bo nikoli tvoje. Židje bi lahko te tatove boga tožili in jih spravili v ječo po konvenciji iz Berna, ki predvideva za krajo patentov in idej hude kazni. Da ne govorim o takih škandalih, ko kristijanov ni bilo sram ukrasti Židom njihovo nacionalno literaturo in ji dodati grško delo, katero imenujejo Novi testament. To je povečini izmaličenje Starega testa-

menta in razen tega antisemitsko pisanje.“

Namesto tega, mora ugotoviti škofov poslanec, so na tem pozabljenem kraju še več kot živi miti starih Vikingov. Ljudje na ledeniku Snaefell – ne slučajno tisti vulkan, kamor je postavil Jules Verne svoje „Potovanje v središče zemlje“ – nihajo med brezbožnim kultom in razsvetljenim racionalizmom, na vsak način hud poper za prekaljenega hlapca božjega.

Halldor Gudjonsson, rojen leta 1902 in Nobelov nagradjenec, ki si je nadel ime Laxness po domačem posestvu (kakor npr. Prežih), je zaslovel predvsem s svojim glavnim delom Islandski zvon. Črpa iz neizmerne zakladnice sag in mitov svoje islandske domovine, jih konsekventno adaptira in razvija naprej. Z občutkom in silno živjetostjo razgrinja v tem ironično modrem romanu na mikrokozmosu veliko celoto. In prav to brezdvomno odlikuje resnično veliko literaturo.

Andrej P. Pittler

Občni zbor „Zvezde“ v Hodišah

Sejna dvorana hodiškega gradu, kjer je tudi sedež občinskih uradov, je zadnje nedeljo simbolizirala to, kar bi moralo biti povsod na dvojezičnem ozemlju povsem normalno. Gre za dobro in usklajeno sodelovanje med domačim slovenskim prosvetnim društvom in občino. V občinski sejni sobi je sprva bil redni občni zbor „Zvezde“, nato pa so v lepo preurejeni občinski grajski štali zaigrali radiški igralci s Kishonovo komedijo „Rodil se je oče“.

Viden izraz dobrega sodelovanja med občino in društvom pa je pobuda, da bo ob letošnji 90-letnici društva 11. in 12. junija deloval poseben poštni urad z dvojezičnim žigom v Hodišah. Ta dvojezični žig pa bodo lahko zahtevali odpošiljalci pisem tudi na glavni pošti v Celovcu (A-9010 Celovec). To iniciativo pri avstrijski poštni direkciji sta skupno sprožila društvo in občina.

Društveno delovanje v glavnem sloni na hodiškem moškem oktetu. V razpravi pa so poudarili tudi potrebo, da bi v bodoče iskali možnosti za kulturno udejstvovanje mladine in otrok na gledališkem in pevskem področju in da bi društvo pripravilo poleg odmevnega Hodiškega plesa tudi nekaj pevskih in drugih kulturnih večerov v domačem kraju. Med drugim je bilo rečeno, da je povezovanje s sosednjimi društvi zaželjeno, prav tako pa sta predstavnika obeh osrednjih kulturnih organizacij izrazila željo, da bi se „Zvezda“ v čim večji meri posluževala njune strokovne in servisne pomoči.

Občni zbor je v glavnem potrdil stari odbor, le nekaj odgovornih mest je drugače razporejenih. Za predsednika so izvolili Tonija Mikscheja, podpredsednik je postal Martin Schöttl, tajnik Jozi Miksche, blagajnik pa Franci Spitzer.

90 LET JAHRE

11. in 12. junij 1994 HODIŠE

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZVEZDA“ v HODIŠAH
SLOWENISCHER KULTURVEREIN „ZVEZDA“ in KEUTSCHACH
11. 6. 1994 · 9074 KEUTSCHACH

Poseben poštni žig ob 90-letnici Hodiš bo mogoče dobiti tudi v Celovcu

Občni zbor društva „Peter Markovič“

V soboto, 16. 4. 1994, se je lepo število društvnikov zbralo na rednem občnem zboru v gostilni „pri Primku“ na Reki pri Šentjakobu v Rožu. V dvoletnem obdobju je društvo pripravilo nad 20 kulturnih prireditvev različnih zvrsti, od izobraževalnih tečajev preko izletov do glasbenih večerov. Za bodoče pa bodo med drugim posvetili veliko pozornosti zbiranju Markovičevih slik, s

katerimi bodo v Rožeku pripravili samostojno razstavo. Vsekakor dostojna oblika dela v čast pomembnemu rožeškemu slikarju.

Vodstvo društva se nekoliko pomladi, odboru pa tudi za naprej načeljuje Franc Kattnig. Občnega zbora sta se udeležila tudi Hanzi Weiss, podpredsednik Slovenske prosvetne zveze, in Janko Zerzer, predsednik Krščanske kulturne zveze.

Wilhelm Busch – Ervin Fritz – Gabrijel Lipuš

JOŠT IN JAKA sta si osvojila vsa srca

Krstna predstava novega musicla v Šentprimozu je nov višek v glasbenem in gledališkem ustvarjanju na Koroškem

Pa naj še kdo reče, da se ne splača biti bolj poreden kot priden! Vsaj za literaturo, in, kakor se je izkazalo, tudi za oder, so potegavščine veliko bolj zanimive kot lepe manire. Wilhelm Busch, avtor Maxa in Moritza, je hotel s tema dvema pobalinoma še strašiti majhne otroke, kajti kazen je huda: kar zmeljejo ju v mlinu, pa še kure ju pozobljejo.

Prevajalec Ervin Fritz pa je našel drug aspekt, ki je danes tudi edinole sprejemljiv in logičen: vse skupaj je velik hec, tako grozne kazni sploh ni in zato je moraliziranje z nasiljem lahko le komičnost. Jošt in Jaka se na koncu veselita, zaplešeta in zapojeta in nič nista prestrašena – kakor tudi otroci ne, in to že veliko pomeni.

Vsak uspeh ima več očetov in tako tudi Jošt in Jaka:

Ervin Fritz, sodobni slovenski pesnik in prevajalec, je prepesnil to Buschevo gotovo najbolj znano delo, Gabrijel Lipuš ga je uglasbil, Vinko Möderdorfer, ki sodi v vrh slovenskih režiserjev, pa ga je postavil na oder. In seveda Slovenska prosvetna zveza, ki je idejo omogočila.

Pesnik Ervin Fritz

Ideja je zrasla pravzaprav ob sodelovanju Gabrijela Lipuša in Poldeta Bibiča: slednji je Lipuša opozoril na Fritzov prevod, ki je izšel predlanskim pri založbi »Kres« v Ljubljani. Gabrijel Lipuš se je lotil uglasbitve, Ervin Fritz pa je na podlagi svojega prevoda napisal libreto. Odgovorni pri SPZ so bili pripravljeno izpolniti pogoje, ki jih zahteva tehnična plat uprizoritve, potem pa je steklo. Režijo so poverili odličnemu slovenskemu režiserju Vinku Möderdorferju (ki je – mimogrede povedano – vnuk našega koroškega pripovednika Vinka Möderdorferja) in potem je steklo.

Vida Obid (SPZ): »Levji delež, da je zadeva tako dobro stekla, ima prav gotovo Gabrijel sam. On je poskrbel za pravnje kontakte, opravil je korepetitorsko delo, izbral pevce in poleg tega se je izkazal tudi kot odlični organizator. Malokatera naših prireditev je narejena tako profesionalno. Mi pa smo se potrudili, da smo izpolnili vse tehnične pogoje, ki so se postavili ob ustvarjanju predstave.«

Profesionalizem se je obne-

sel. Čeprav so pevci – razen Gabrijela Lipuša – amaterji, je bil Möderdorfer mnenja, da pri tej predstavi ni mogoče govoriti o amaterjih:

»Vsi so pevsko izobraženi, igrali so že z lutkami in znajo se gibati po odru.«

Ervin Fritz pa je poudaril, da je ena najpomembnejših ugotovitev po tej predstavi, da »smo odkrili novega skladatelja, kakršnih v slovenskem prostoru skoraj ni najti«. Ugotovitev, katero je povedalo še dokaj gledaliških in glasbenih ustvarjalcev. (No, mi smo to že prej vedeli!)

Willi Ošina in Izidor Stern, tenor in bariton, dva odlična pevca in igralca, sta svoje vragolije zapela in odigrala na moč simpatično, kar ob vsej turbulenci gotovo ni bilo enostavno. Odlični šolan bariton skladatelja in pevca Gabrijela Lipuša je bil užitek zase, odigral in odpel pa je tudi vse glavne osebe, katere sta vzela poredneža na muho. Marjan Smrtnik je blestel kot Petelin in kuža Špicelj, da so otroci od smeha skakali po stoli, odlični pa so bili tudi Silvija Oschina, Marica Stern-Kušej, Gitka Zdovc in Erhard Oschina v vlogah hroščev in gosi.

Pravljijna je bila tudi scena: menjavanje slik je bilo za-

mišljeno kot odpiranje knjige – vsak list nova zgodba. Kostumi in barve kot vzeti iz Buscheve knjige.

Razumljivost pétega teksta optimalna, saj je vsak od igralcev opremljen z brezžičnim mikrofonom.

Izreden uspeh Jošta in Jaka pa

Skladatelj Gabrijel Lipuš

je pravzaprav samo logična posledica dolgoletnega razvoja gledališke in pevske dejavnosti na Koroškem. Amaterske igralске skupine so dosegle marsikje že zavidljivo ravan, pevska kultura je prav tako visoka. Vse to je nekako iskalo svojo obliko. Musical se je izkazal za pravnjo.

S. W.

Marjan Smrtnik v vlogi Petelina.

Jezik je duša

JANKO MESSNER

Ne poslužujmo se!

V oddaji „Dober dan Koroška!“ je 13. sušca t.l. dejal moderator, da „so se poslužili demokratične pravice“. Ta nedeljni nemčizem ima v Slovenskem pravopisu NÍCLO, je torej v našem jeziku verbum non gratum, že davno obsojen na smrt, vendar vse do danes ni bilo mogoče izvršiti sodbo nad njim, saj ga še kar naprej zagovarjajo, pomiljujejo in negujejo mnogi (neodgovorni) novinarji!

Namesto „sich bedienen“ pravimo Slovenci v z e t i, p o r a b i t i, u p o r a b i t i. A kako bi rekli lepo slovensko: jemanden bedienen? Kar pomnim, smo doma v vasi pravili, da smo komu p o s t r e g l i. Tako spodbujamo gosta pri mizi namesto „poslužite se!“ – d a j t e! v z e m i t e, prosim! Ali pa: izvolite!

In namesto „poslužili so se demokratične pravice“ pravimo u p o r a b i l i s o demokratično pravico.

V SV 24. februarja t.l. se na prvi strani mogočno blešči tale ugotovitev: „Vse to so točke, ki jih je možno rešiti zgolj na meddržavniški ravni, torej med Ljubljano in Dunajem, a bi Celovec lahko odigral pomembno vlogo 'slovenskega lobija' ...“

Troje me bode v oči: točke, možno in lobi!

Da govorimo o točkah kakega sporeda in da v športu zmagujejo junaki (in zgubljajo) po točkah, je prav tako slovensko kakor so izletne točke, geometrijske in strateške točke. Le to mi ne gre v glavo, zakaj novinarjem ne gre v glavo, da točk ne moreš reševati! Le kaj je s takšnimi točkami? So uklenjene? So zaprte? Ali pa morebiti pisec pri tem vendarle na nekaj drugega misli, po vsej podobi mu gre za v p r a š a n j a a l i p r o b l e m e, ki bi jih bilo treba r a z v o z l a t i, razrešiti ali – naj mu bo – r e š i t i, čeprav niso v temnici. „Ni možno“ je nepotreben rusizem, noben koroški (ali štajerski) kmet ne govori tako, pri nas pravimo, da ni m o g o č e!

Namesto vsiljivega anglicizma „lobi“ pa ostanimo raje pri stari udomačeni latinski kulturni izposojenki p r o t e k t o r (j i), če nam že ne gre z jezika domači z a v e t n i k a l i v a r u h (v a r u š t v o), gornji „slovenskega lobija“ bi bil po slovensko torej: varuh slovenskih interesov (koristi). Igranje vloge pa pustimo teatru! Torej: Celovec pa bi b i l l a h k o v a r u h slovenskih koristi.

PROSLAVA OB OBLETNICI PREGONA KOROŠKIH SLOVENCEV

Pregon aprila 1942 so pripravili na Koroškem

Spomin iz roda v rod

Obsežna dvorana šentruperškega občinskega centra v Celovcu je bila v četrtek, 14. aprila, domala premajhna, da bi sprejela vse, ki so prišli na spominsko prireditev ob obletnici pregona koroških Slovencev. Na proslavo so vabili Slovenski znanstveni inštitut, Inštitut za sodobno zgodovino celovške univerze in seveda Zveza slovenskih izseljencev. Prišli so pregnanci, takrat so večinoma bili otroci, in

Univerzitetni docent dr. Karl Stuhlpfarrer

prišli so njihovi otroci in vnuki. Tako se spomin na pregon živo in kolektivno prenaša iz roda v rod. Prireditev je potekala brez kakršnegakoli nadaha obračuna, maščevanja ali podobnih skomin. Bila je dostojna, spoštljiva in pretresljiva.

Predvsem pri branju izseljeniških zapisov in osebnih spominov so bile številne oči rosne, navzoči so te hude čase močno podoživljali. Nekateri od tistih, ki so bili v taborišču na Hesselbergu, so s seboj prinesli celo slike, ki jih je v pregnanstvu posnel že pokojni predsednik SPD »Borovlje« Valentin Vertič. Nekaj teh slik, ki sodijo med največje dokumentarne dragocenosti naše narodne zgodovine, objavljamo v tej številki. Marsikateri od navzočih je na njih prepoznal ali sebe, svojo družino ali pa svoje znance.

14. in 15. aprila je minilo 51 let od začetka etničnega čiščenja Koroške, pregona koroških slovenskih družin z domače grude v takratni nemški rajh. Namen je bil deželo čim prej ponemčiti. Duhovni očetje in organizatorji tega zločinskega načrta niso sedeli v Berlinu, ampak kar na Koroškem, pri hajmatbundu, v deželni vladi in pri številnih drugih političnih, uradnih, gospodarskih, bančnih, varnostnih in prometnih ustanovah.

Pregon in upor

Po pozdravu, ki sta ga voščila vodja Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Avguštín Malle in univ. asist. dr. Valentin Sima, je prvi spregovoril predsednik Zveze slovenskih izseljencev in bistriški podžupan Jože Partl. Poudaril je, da se je po dveh letih bivanja v taborišču pregnancem že močno okrepilo upanje na vmitev, ki nikoli ni docela zamrlo. Napredovanje zavezniških sil se ni dalo več ustaviti in narodno osvobodilni boj je zajel vse ozemlje, kjer živimo Slovenci.

Takrat so pregnanci obljubili, da bojo odpustili ta zločin, nikakor pa ne pozabili, kar se jim je zgodilo. In obljubili so tudi, da bo 14. april dan spomina na začetek etničnega čiščenja v Evropi.

Kajti koroški Slovenci so bili izseljeni, pregnani zato, ker so bili Slovenci. V deželi, tako Partl, so nas vedno našli toliko, kolikor se je oblastnikom zdelo prav – ugotavljanje identitete pri tem ni igralo nobene vloge. Potrdil je, da na Koroškem ni mogoče ločiti upora in trpljenja, partizanskega upora in pregnanstva, ker je vsak doprinesel svoje za

narodovo svobodo, za katero so »molili tudi izseljenci v taboriščih«.

Bistriški podžupan je pozval k pokončni hoji in k medsebojnemu priznanju in spoštovanju, ki prinašata trajno partnerstvo in mir v bodoči združeni Evropi, kateere del smo kot lep mozaični kamen tudi Slovenci.

Spomin krepi identiteto

Dunajski univerzitetni docent dr. Karl Stuhlpfarrer je nanizal misli o potrebi spomina in spominjanja za ohranjanje narodne identitete in o nacističnem režimu in njegovih domačih koroških sodelavcih pri pripravah za pregon Slovencev.

Proti spominjanju so tisti, ki se tega spomina bojijo ki so krivi za zločine in grozodejstva. In ti dotični so seveda tudi proti spominu na pregon in izselitev koroških Slovencev, ki sta bila

sestavni del nacionalsocialističnega družbenega reda. V tem redu je vsakomur bil odmerjen določen prostor, tudi v taboriščih in kacetih: enim kot jetnikom in kacetnikom, drugim kot paznikom.

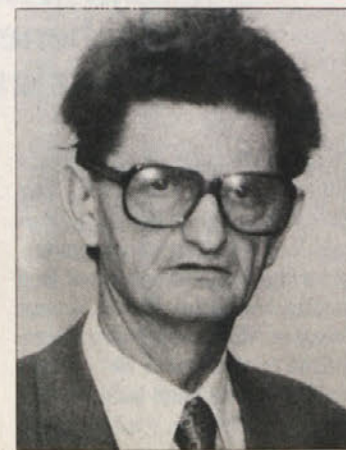
Taborišča so postala simbol nacističnega družbenega reda (Volksgemeinschaft), vanje je nacistični režim strpal vse, ki niso sodili v to Volksgemeinschaft. To so bili Slovenci, Judje, Romi (Cigani so jim rekli), Rusi, Čehi, Srbi, Poljaki in drugi narodi. Njihovo oropanje in uničenje je bilo poglobitveni namen rjavega sužnjelastniškega režima, ki je gradil na terorju.

Pregon – delo koroških / nacistov in oblasti

Ta režim je imel svoje privržence in vodilne osebe tudi v Avstriji. Pregona koroških Slovencev niso pripravili v Berlinu, tam so ga le požegnali. Pripravili so ga domači koroški kolaboraterji nacizma, že v ilegali od tridesetih let naprej in generalštabsko. Sodelovala je široka mreža konfidentov (vaških špicljev), žandarjev, uradnikov, bančnih in gospodarskih

ustanov vse do železnice. Gonilna sila pa so bili vaški in deželni nacistični mogotci.

Kdor se ne more braniti, ima pravico in dolžnost do spomina in spominjanja. Če se, tako historik Stuhlpfarrer, sami ne bomo spominjali teh dogodkov in ne bomo več gojili spomina nanje, potem bojo to storili drugi, a iz svojega vidika in bojo tem dogodkom vtisnili tudi svojo identiteto ... Zato je spominjanje tako važno in potrebno za lastno identiteto in za kolek-

Jože Partl, predsednik izseljencev

tivni, skupinski spomin narodne skupnosti in celega naroda. In dokler predstavniki te države in odgovorni v tej deželi ne bojo pokazali potrebnega odnosa do pregona, je naš spomin nanj še dodatno važen.

V drugem delu spominske prireditve sta Sonja Wakounig in gledališki igralec Herbert Mako v obeh deželnih jezikih brala iz dokumentov pregona, iz žandarmerijskih poročil in spominov izseljencev (zbrani v knjigi »Narodu in državi sovražni«, Terezija Bauer, Katja Sturm-Schnabl, Franc Rehsmann in Franc Černut pa so brali iz svojih spominov oz. iz pisem in zapisov staršev iz pregnanstva. Sestri Velik sta med posameznimi točkami peli tematsko primerno pesmi. **Franc Wakounig**

Sestri Eda in Silviya Velik.

Proslavo so sooblikovali: (z leve) dr. Avguštín Malle, Terezija Bauer, Franc Rehsmann, Franci Černut in dr. Katja Sturm-Schnabl.

Pregnanci, njihovi otroci in vnuki v dvorani Občinskega centra so z zbrano resnostjo prisluhnili.

V Trgu 2. Kulturni teden koroških Slovencev

Praznik sporazumevanja v deželi

V ponedeljek, 18. aprila pozno popoldne, se je v Amtsdorfu v Trgu/Felkirchen pričel 2. Kulturni teden koroških Slovencev. Otvoritev je bila pomemben družbenopolitičen dogodek daleč preko trških meja, saj so se je udeležili pravosodni minister Michalek, škof Egon Kapellari, župan Sepp Stotter, vodja urada deželne vlade dr. Sladko, slovenska veleposlanica na Dunaju Katja Boh, generalni konzul Jože Jeraj, slovenski parlamentarec Zmago Jelinčič in predstavniki slovensko-koroških kulturnih in političnih organizacij.

Sožitje, skupna bodočnost v skupni domovini, medsebojno spoznavanje so bile glavne točke, ki so jih na otvoritvi poudarili posamezni govorniki.

Kot prvi je spregovoril dr. Pavle Apovnik, vodja manjšinskega biroja pri deželni vladi. Skupaj z ddr. Karlom Anderwaldom je bil merodajno

odgovoren za organizacijo kulturnega tedna. Dr. Apovnik, ki se odpravlja v zaslužni pokoj, je kulturne dneve imenoval praznik sporazumevanja in da bi jih bilo še več.

Dr. Anderwald je posebej omenil harmonično sodelovanje obeh kulturnih central pri izdelavi programa in je zaželel, da bi ta harmonija tudi si-

cer vladala med koroškimi Slovenci. Ta svoj apel je zelo domiselno oblekel v slovenski stavek: „Dragi prijatelji, saj veste, kaj mislim!“. Anderwald je kulturne dneve primerjal z odprtim oknom (ki je tudi znak prireditve) kot simbolom dialoga s koroškimi Slovenci.

Vsebinsko globoko je zajel trški župan Sepp Stotter. Dobrodošlico je želel v obeh jezikih in svoj nagovor zaključil v slovenščini. Dejal je, da so taka srečanja priložnost, da konstruktivno gradimo prihodnost in klimo odprtosti ter medsebojnosti za oba naroda v deželi. Brez strahu se moramo podati drug proti drugemu na

Škof Egon Kapellari, ambasadorica R Slovenije Katja Boh in zvezni minister Michalek

V torek zvečer pa so v Trgu odprli razstavo zilijske narodne noše, ki jo je pripravila Krščanska kulturna zveza seveda s sodelovanjem strokovnjakinje in etnologinje dr. Marije Makarovičeve. Sledilo je še predavanje univ. prof. Heinza Dietra Pohla, ki je zelo zainteresiranemu občinstvu razlagal korenine krajevnih imen predvsem v okolici Trga. Po njegovih razlagah je tam vsaj 40 odstotkov krajevnih imen, ki izvirajo iz slovenščine, vendar so se nekatera v teku stoletij že tako spremenila, da jih lahko razpozna resda le učenjak.

družbe. Umetnika in njegovo delo je predstavil škof Egon Kapellari. Dejal je, da Oman, rojen na stičišču treh svetovnih kultur in doraščal v svoječasnem laboratoriju medkulturnosti, Plešivcu, v središče svojega dela postavil človeka, usmerjenega v globino in k luči.

Med posameznimi govori in točkami sta Gabrijel Lipuš in Kristijan Filipič pela narodne pesmi oz. igrala na prečni flavti. Za začetek je nastopil ansambel trške mestne godbe, povezovala pa je mag. Marija Novak.

Franc Wakounig

Dr. Pavle Apovnik gre v pokoj

Kar se je že dalj časa napovedovalo, je v ponedeljek postalo dejstvo: Zaradi bolezni bo dr. Pavle Apovnik, vodja biroja za slovensko naordno skupnost pri deželni vladi, šel v predčasni pokoj. Javnost je s to novico v ponedeljek na otvoritvi Kulturnih dni koroških Slovencev v Trgu seznanil namestnik vodje deželne vlade dr. Karl Anderwald in se svojemu neposrednemu sodelavcu zahvalil za večletno sodelovanje in predvsem za njegovo strokovno pomoč v vseh manjšinskih zadevah. Posebej je omenil njegove zasluge pri organiziranju kulturnih tednov in manjšinskih seminarjev.

Zahvalil se je dr. Apovniku tudi vodja deželne vlade dr. Sladko.

Dr. Pavle Apovnik je več let bil namestnik okrajnega glavarja v Velikovu, leta 1975 je bil prvi kandidat Koroške enotne liste za deželnozbornske volitve in samo za las zgrešil vstop v deželni zbor. Potem se je zaposlil na deželni vladi in je zadnja leta vodil Biro za slovensko narodno skupnost pri uradu koroške deželne vlade.

Narodnopolitično je dr. Apovnik, ki je promoviran jurist in je kot mladinec in med študijem sodeloval v Zvezi slovenske mladine najprej zas-

dran v strukturah Zveze slovenskih organizacij (ZSO), kjer je bil podpredsednik. Pozneje si je dr. Apovnik poiskal novo politično domovino pri KEL in Narodnem svetu koroških Slovencev (NSKS), kjer je že nekaj let prav tako podpredsednik.

Dr. Apovniku želimo zdravlja in prijeten pokoj, ki ga bo brezdvomno zapolnil z branjem in pisanjem strokovnih razprav. Pa tudi politika bo ostala konjiček.

f.w.

Dr. Pavle Apovnik

pot, zamenjajmo ozko nacionalistično mišljenje s partnerskim sožitjem kot impulz proti vojni. Spremembe v Evropi bojo zahtevale veliko volje do skupnosti.

Namesto deželne glavarja Christofa Zernatta je spregovoril vodja deželne vlade dr. Sladko. Prireditve je ocenil kot smerokaz sožitja v Evropi narodnih skupnosti.

V imenu zveznega kanclerja dr. Vranitzkega, ki je na državnem obisku v Združenih državah Amerike, je Kulturne dneve odprl pravosodni minister Nikolaus Michalek. Poudaril je, da se demokratična zrelost neke države kaže v njenem odnosu do manjšin in dostavil, da je Avstrijo pri gojitvi kulture in jezika narodnih skupnosti zmeraj vodilo načelo kulturnosti. Ne načelo večine, temveč odnos večine do manjšine je važen. Naloga manjšine pa je, da goji svojo narodno identiteto, svoj jezik in kulturo. Ne folkloristično, ampak povsod in zmeraj na višku razvoja. Pri tem je predstavitev narodne skupnosti važna tudi za njeno samozavest, njena slabitev je za narodno skupnost lahko usodna.

V kulturnem tednu je v kletnih prostorih Amtshofa na ogled razstava del slovensko-koroškega likovnika Valentina Omana, ki so v lasti Mohorjeve

Dr. Marija Makarovič

Na razstavi zilijskih noš je zapela družina Zwitter

Kotmirški vigredni koncert

Vsakoletni koncert spomladi v Kotmari vasi je resnično postal družabno srečanje obeh narodnostnih skupnosti. Velika telovadnica ljudske šole je bila napolnjena do zadnjega kotička, na prireditve je vabilo domače Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“, navzoče pa je pozdravil predsednik društva Emil Muri.

Zvrstili so se MePZ „Gorjanci“, ki ga vodi Irena Žmitek, instrumentalna skupina in zbor ljudske šole pod vodstvom direktorice Walburge Janša in Manfreda Singerja, nastopil je mešani oktet „France Prešeren“ iz Žirovnice, ki ga prav tako vodi gospa Žmitek, prisrčna je bila otroška mladinska skupina, Andi Martin je zaigral na harmoniko, Katja Ogris in Nina Kogler sta igrali na klavir.

Tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle in predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer pa sta počastila kulturnega delavca v

občini Aleša Bisjaka, po domače Lekšana za dolgoletno delo. Dr. Malle mu je predal spominsko plaketo SPZ, dr. Zerzer pa listino Zahvala in priznanje za kulturno delo na glasbenem področju.

Aleš Bisjak je rojen leta 1910 pri Štorniku na Plešivcu. Izučen čevljar je moral svoj poklic zaradi bolezni opustiti, delal kot gozdar, potem kot zidar. Leta 1940 je moral v vojsko. Po težkih časih v Rusiji, Šleziji, Porenju in na Danskem se je vrnil najprej v Železno Kaplo in pričakal konec vojne doma.

Pri pevskem zboru Gorjanci je pel od leta 1928 dalje, zelo mlad je začel peti tudi pri cerkvenem zboru. Pri Ilcu na Gorjah je tudi igral, se spominja. Spominja pa se tudi pevske turneje, ki jo je organiziral župnik Vinko Poljanec v začetku tridesetih let po Jugoslaviji. Avgusta 1992 ga je počastila občina Kotmara vas za njegovo dolgoletno pevsko dejavnost.

S.W.

Gospa Irena Žmitek vodi kotmirški mešani zbor, poleg tega še zbor v Bilčovsu, pa tudi v Žirovnici v Sloveniji

Koroška v 7. zvezku enciklopedije Slovenije

Enciklopedija Slovenije – prvi predsednik glavnega uredniškega odbora je bil Josip Vidmar, zdajšnji glavni in odgovorni urednik je Dušan Voglar – je vsekakor velik in pomemben knjižni podvig. Navzlic denarnim težavam založbi Mladinska knjiga uspeva vsako leto natisniti novi zvezek in z letnico 1993 je tako v naših rokah že sedma knjiga z gesli marina do normalka. Presojati njeno ustreznost in vsebino kar povprek je za posameznika že skoraj prezahtevno, kakšna manjša celota, kot je npr. dovolj pregledna Koroška s svojima obema deloma v Avstriji in Sloveniji, pa je za kaj takega ravno pravi izziv, toliko bolj, ker gre za zibelko slovenske zgodovine in kulture.

Seveda zaradi prostorske stiske v Slovenskem vestniku ni mogoče naštevati vseh posameznikov ter zgodovinskih, zemljepisnih in družbenoslovnih pojavov znotraj zajetega geslovnika. Potrebno se je omejiti na nekaj značilnosti in tako na Koroško najprej naletimo pri Francetu Maroltu, ki je 1934 v Ziljski dolini raziskoval slovensko glasbeno izročilo. Od Korošcev sta prva dr. Jože Marsel iz Slovenj Gradca, univerzitetni profesor ter dr. Herta Maurer iz Celovca, jezikoslovka in etnologinja na celovški univerzi, ki je doktorirala z delom iz obeh študijskih področjih – o vodnih mlinih na južnem Koroškem. Med drugimi sledijo Rudolf Mencin iz Ljubljane, znan koroški šolnik, za katerega piše, da je bil soustanovitelj glasila za učence dvojezičnih šol Mladi rod (lastno geslo); znanstvenik in pesnik dr. Franc Merkač iz Šmihela, in Janko Messner iz Doba, pisatelj, esejist in prevajalec. Omenjena je njegova avstrijska nagrada iz leta 1992, ne pa tudi, da je bil 1978 nagrajenec Prešernovega sklada. Po pravici smemo tu navesti Franca Ksaverja Meška, ki je vse svoje dolgo ustvarjalno življenje po-

vezal z obema deloma Koroške – tudi zato, ker si je v njegovem primeru enciklopedija kot cvetnik znanstvenosti dovolila napačno navedbo rojstnega kraja, saj so navedeni Ključarovi pri Ljutomeru namesto pravilno pri Ormožu.

Koga pogrešamo? Gotovo npr. akad. slikarja Petra Markoviča iz Rožeka – prav slikarji so v enciklopediji premalo zastopani, saj zamašimo npr. tudi Prevaljčana Franja Goloba. Na sploh pa slovenska narodna skupnost kjerkoli v zamejstvu iz razumljivih razlogov lahko upravičeno pričakuje največjo možno stopnjo upoštevanosti in tako bo še koga presenetilo, da v tem zvezku ni npr. sodelavca Mladja Kristijana Močilnika in sodelavke Mladega rodu Milke Mohar.

Poleg že omenjenih Mladja in Mladega rodu najdemo še naslednja glasila oz. časopise: Mir (izhajal 1882-1920), Naš tednik (od 1949), Nedelja (od 1926 s prekinitvijo 1941-45), ni pa Mislinjske doline, ki je izhajala v Slovenj Gradcu 1959-1962, kot smo svoj čas enako ugotavljali celo za Koroški fužinar (od 1950). Zelo ustrezno je obdelana Mohorjeva družba s podgeslom celovška MD, čeprav brez kakšne potrebne preglednice naklad.

Vsekakor je zemljepisno zgodovinska zastopnost dovolj celovita. Tu seveda ob Muti prevladujeta gesli Mežiška in Mislinjska dolina. Najdemo še Megvarja, Molzbichl in Možberk, krajev Medgorje, Metlova in Miklavčevo pa ne. Kot posebnost knjige je tu npr. geslo mladenič s Štalenske gore, kjer je bil na prelomu obeh štetij sedež rimske uprave, kot beremo v sklepnem geslu Norik. Razmeroma obsežno geslo mesto ima na zemljevidu najstarejših vsa koroška mesta, med katerimi je od Slovenj Gradca starejši le Beljak. Pomembno je Koroška zastopana v geslih narodni svet

koroških Slovencev, narodnostno ozemlje (brez zemljevida!), naselitev Slovencev, nemško-slovenski odnosi. Od zgodovinarjev so omenjeni npr. A. Moritsch iz Draganč, G. Moro iz Šmohorja in J. Mravljak iz Vuzenice.

Koroška gesla za enciklopedijo, ki si nedvomno zasluži mesto na knjižni polici vsake slovenske družine in šole, piše širok krog sodelavcev, prav s Koroške, ene in druge, pa so A. Malle, F. Bister, J. Gams in M. Linassi.

Franček Lasbaher

Otroška skupina iz Kotmare vasi, ki jo prizadevno vodi gospa Erika Muri

9. Slovenski glasbeni dnevi v Ljubljani, Novem mestu in na Ptujju

Že 9. Slovenski glasbeni dnevi v organizaciji ljubljanskega Festivala so ponovno prinesli v zakladnico slovenske glasbe več pomembnih prispevkov. Pripravljalni odbor, katerega že več let vodi dr. Primož Kuret, je pripravil osrednji mednarodni znanstveni simpozij na temo „Glasba v tehničnem svetu“. Simpozij, ki je potekal v Viteški dvorani Križank, je osvetlil glasbo v povezavi z vedno večjimi možnostmi glasbenega izvajanja s pomočjo tehnike. Tako je Vladimir Karbusichy iz Hamburga govoril o „Svetu tehnike v glasbi: očaranje in groza“, slovenska muzikologinja dr. Marija Bergamo je razpravljala na temo „Od Fantasiermaschine do računalnika – o mejah formalizacije skladateljevega dela“. Helmut Rösing iz Kölna je govoril o „Glasbi strojev“ in ugotovil, da so stroji že od nekdaj sestavni del kulture, tudi glasbe, že od Janequina preko Beethovna in Rossinija do danes. Werner Kluppelholz iz Kölna je obdelal temo „Zvoki v slikah – ob filmski transformaciji glasbenih del“. Razložil je pobude raznih režiserjev – kako na dano glasbo posneti

film in ne obratno, kot je običaj. Prof. ljubljanske akademije za glasbo dr. Primož Kuret je govoril o „Prvih glasbenih prenosih v Ljubljani“. Zanimivo je, da so bili prvi prenosni koncerti iz Deželnega gledališča v Ljubljani v času, ko je bil stalni dirigent gledališča Gustav Mahler. Prvi telefonični prenos koncerta v Ljubljani je bil v sezoni 1881/82.

Ob simpoziju je bilo tudi več koncertov. Uvodni koncert je bil 11. aprila v lepi kapiteljski cerkvi sv. Miklavža v Novem mestu. Po pozdravu novomeškega župana Francija Koncilije je v imenu Ministrstva za kulturo spregovoril minister Sergij Pelhan. Poudaril je, da moramo kulturo narediti dostopno čim širšemu krogu ljudi, saj se v Sloveniji kar dvajset odstotkov prebivalcev udeležuje kulturnih prireditev, od tega pet odstotkov aktivno. Kultura ni siromašna zaradi pomanjkanja denarja, ampak zaradi duhovne siromašnosti nekaterih ljudi. Predlagali bodo (ob šolskem in obrambnem) tudi kulturni tolar.

Koncert so oblikovali sopranistka Olga Gracelj, trobentar Stanko Arnold in orglavec

Maks Strmiček. Poleg del Händla in Purcela, so bile na programu tri prve izvedbe del slovenskih skladateljev. Navzoči Uroš Rojko (živi in dela v Freiburgu) je v „Klicu trobente“ vzbudil zbranim poslušalcem vtis obupane živali (tj. slona... – zanimivo, da si je vsak od nas predstavljal drugo žival), ki v predsmrtnih krikih umira v divjini – odlična izvedba Arnolda in Strmička. „Zahvalna pesem“ Uroša Kreka je umirjeno, ne preveč modernizirano delo – hvalnica Bogu. Lepa soigra vseh treh interpretov. Kot zadnje so vsi trije solisti krstno izvedli skladbo „Et resurexit tertia die“ Maksa Strmička. Ne preveč zahtevno delo, trobenta in sopranistka sta bili – tako kot ves večer – odlični, lep prispevek slovenski glasbi.

Slovenski glasbeni dnevi so se nadaljevali v Ljubljani in se v petek, 15. aprila, zaključili s koncertom godalnega kvarteta (Igor Graselli, Tatjana Špragar, Matjaž Sekne in Igor Mitrovič) in čembalista Milka Bizjaka v viteški dvorani ptujskega gradu.

Lovro Sodja

Dijaki Slovenske gimnazije nagrajenci natečaja

Pred meseci je dijakinja **Ma-teja Kert** dobila prvo nagrado med stotimi poslanimi spisi na temo „Heute und Morgen – Ängste, Wünsche, Hoffnungen“. V teh dneh pa se lahko nagrajenci veselijo še štirje dijaki Slovenske gimnazije, ki so poslali svoje spise na vseavstrijski natečaj na temo Evropske skupnosti.

Tina Smolle, dijakinja iz 7.a je dobila 1. nagrado za najbolj prepričljiv prispevek v

tretji kategoriji, to je sedmih in osmih razredov gimnazij.

Eno glavnih nagrad je odnesel tudi **Tim Oliver Wüster** iz 5.b, knjižno nagrado je dobila **Martina Hudl** (3.b), priznavalno nagrado pa **Štefan Sima** iz 7.a.

V likovnem natečaju pa je odnesla glavno nagrado tudi **Vidica Sodja**, nekdanja slovenska gimnazijka, ki zdaj obiskuje višjo gimnazijo pri uršulinkah.

Nagrajeni spis **Tine Smolle:**

The European Dream – High Noon in Brüssel

Ein Gespenst geistert durch Österreich und verwirrt seine Bürger. Selbst die bisher von allen einen Umkreis von 10 km übersteigenden Problemen verschonten Stammtischrunden sind davon betroffen. Nein, dieses Gespenst ist kein Volksbegehren, es ist größer, von europäischer Dimension.

Ach wie zweigeteilt sind doch die Meinungen, wenn die Frage nach der Sinnhaftigkeit der Europäischen Union aufkommt.

Friedenssichernd sei das Zusammenleben, wirtschaftlich von Vorteil natürlich auch, vom großartigen und großen Binnenmarkt gar nicht zu reden.

Doch Undank ist der Optimisten Lohn, gibt es da, versteckt, aber doch immer frecher und lauter werdend, nämlich tatsächlich auch solche, die den genialen Grundgedanken der europäischen Dimension nicht begreifen wollend, die Europäische Union mit unläuteren Mitteln und aus der Luft gegriffenen Argumenten anschwärzen wollen.

Dabei ist doch für jeden täglich begreifbar, welche ungeheure Vorteile ein geeintes Europa bringt.

Nein, wir wollen jetzt nicht an die Europäische Wirtschaft denken, die ach – so – potent, eine Konjunkturschwäche zum Anlaß für einen Wirtschaftskollaps nahm, auch nicht an das Gespenst des Rechtsradikalismus, das die hochgebildeten Europäer derzeit umnebelt. Nein, nicht einmal den Milchsee oder den Butterberg werden wir ansprechen, denn kann man die Vorteile Europas an solchen Kleinigkeiten messen?

Nehmen wir als Beispiel Deutschland, jenes Land, dem das Wirtschaftswunder der 50iger Jahre zu 2 EG-Kommissaren verhalf und das nun, ob des großartigen Sieges des Kapitalismus über den Kommunismus die Ossi-Brüder wieder heim ins Reich holen konnte. Verlierer gibt es zwar auch ein paar, die Bauern oder die Stahlkocher zum Beispiel, doch dafür gibt es ja Integrationsfonds und Regionalaus-schüsse. Daß diese Ausschüsse Symptome bekämpfen oder mit Subventionen ihre Probleme vertuschen, anstatt die Ur-

sachen der Probleme anzupacken, scheint niemanden zu stören: viel wichtiger ist es zurzeit, die GATT-Verhandlungen zu blockieren. Denn obwohl das derzeitige Patentrezept Subsidiarität, das Aufblasen regional vorhandener Probleme zu supranationalen Problemen, lautet, will man den großen europäischen Raum nicht zu vielen zugänglich machen.

Apropos europäischer Raum: Die deutsche Regierung scheint, wie auch die meisten anderen europäischen Regierungen, keine Scheu zu haben, zwar innerhalb der Gemeinschaft die Grenzen total zu öffnen, sich gegenüber Flüchtlingen (egal ob es sich um die arische Ideale verwässernden Wirtschaftsflüchtlinge oder die zwar bemitleidens-würdig aber trotzdem nicht aner-kennenswerten politischen Flüchtlingen handelt) aber zusehens einigelt. Kapital daraus ziehen aber unverständlicherweise nur die aus tiefbraunen Morastensprießenden Neo-Rechtsparteien. Grund genug, die Gründung von Menschenrechtsorganisationen zu begrüßen, die dann ob der großen Depression im Schlamm der Nicht-subventionierung versinken. Der Vorteil eines geeinten Europas kann aber letztlich auch nicht nur am Beispiel Deutschland erklärt werden.

Italien, das Land mit der 55. Nachkriegsregierung, zum Beispiel. International ist dort zumindest die Mafia, daran wird auch die großangelegte Offensive gegen die Korruption nichts ändern. Einen Schnitt in die Achillesferse der neuen Verfassung bedeutet allerdings die Separationsbewegung im Norden, der dank der überlegten Bildungs- und Subventionspolitik der letzten Jahre Italiens Status als Industrieland aufrechterhält. Europäisch sind zumindest die Aufschriften auf den Verpackungen, Englisch und Französisch, oft sogar auch Deutsch, Martini ist eben doch ein wichtiger Bestandteil des Binnenmarktes.

Ein geeintes Europa existiert in Brüssel und in den EU-Stellen in den Mitgliedsstaaten. Dort wird der Geist Europa bewacht und gehütet,

Novo poslopje za spomin dežele

Koroška bo dobila nov deželni arhiv. Na šentrupeški cesti v Celovcu, na zemljišču svoječasne gasilske šole, že rastejo zidovi in poslopja novega arhivskega kompleksa. Zgradba

bo odgovarjala vsem potrebam in varnostnim predpisom, ki mednarodno veljajo za arhive. Novogradnja je bila več kot potrebna, saj se deželni arhiv trenutno nahaja in dobesedno

maši v neprimernih sobah in hodnikih deželne hiše. Pod določa neprimernimi pogoji in okoliščinami so tam shranjene največje dragocenosti deželne zgodovine.

Uprava Modestovega doma vabi na

odprtje razstave metaljev in mineralov

v ponedeljek, 2. maja 1994 ob 19.00 v Modestovem domu.

Prilagodili so jo gojenci doma.

Razstava bo odprta od 2. do 7. maja med 10.00 in 13.00 uro ter 16.00 in 19.00.

Vstopnine ni.

Vigredni koncert Bilke

Kot že zadnja leta, je Slovensko prosvetno društvo Bilka v Bilčovsu tudi letos vabilo na svoj tradicionalni vigredni koncert. Temu pozivu se je odzvalo precejšnje število obiskovalcev, ne samo iz bilčovške občine, temveč tudi iz sosednjih krajev, ki so popolnoma zasedli avlo bilčovške šole.

Torej, prvi korak privabiti veliko število ljudi – je Bilki uspelo. Na vrsto so prišli nastopajoči, da obiskovalce „poplačajo“ s pripravljenim sporedom. Nastopil je moški pevski zbor pod vodstvom mag. Mirka Luaseggerja in zapel pet pesmi. Otroški zbor (vodi Rezi Kolter) je prispeval skeč „O čebelicah in o medvedkih“. Pet pesmi je podal tudi mešani pevski zbor pod vodstvom Irene Žmitek. Kot recitatorja in napovedovalca med sporedom sta nastopila Marija Hedenik in Franci Krušič, medtem ko je

Monika Seher na klavirju spremljala otroški zbor in pesem „Ave verum“ mešanega pevskega zbora.

Cukrček tega večera pa je bil nedvomno – pri nas že dobro znani oktet Suha. Kot vedno je tudi tokrat navdušil s svojim kvalitetnim petjem in ni čudno, da so mu poslušalci ob koncu z aplavzom izvalili za dodatek še dve pesmi.

Tako daleč uradni del in drugi korak Bilke, ki je po moje tudi uspelo, če se lahko sklicujem na pohvalne pripombe nekaterih obiskovalcev. Za pevke in pevce pa to še ni bil konec, ker so člani obeh zborov in drugi dobrotniki organizirali in pripravili bogat bife za sodelujoče. Torej se je pri Miklavžu nadaljeval „privatni koncert“ ob sproščenem vzdušju in prigrizku, požegnanim še s kakšno dobro kapljico. T.G.

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33, 34 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za pensioniste 280 šil.); za Slovenijo 1500 SIT.

Datum	Kraj	PIREDITVE	Prireditelj
Četrtek, 21. 4. 20.00	Stadtpark 1 v Gradcu	Branje knjige meseca: Dževad Karahasan; predstavlja Nenad Popović	Forum Stadtpark
Petek, 22. 4. 18.00	pri Miklavžu v Bilčovsu	Predavanje Koroški Slovenci v republiki. Predavatelj univ. prof. dr. Andrej Moritsch. Urednik ORF Horst Ogris bo govoril na temo Kul- tura in literatura koroških Slovencev v republiki; sledil diskusija. Večer bo vodil Janko Ferk	SPD "Bilka"
Sobota, 23. 4. 20.00	v telovadnici lj. šole v Šmihelu	Conert New Times Big – Band s pevko Dado Kladnik; povezuje Marica Stern-Kušej	Društvo Godba na pihala Šmihel
Sobota, 23. 4. 20.00	v kulturnem domu v Dobri vasi	S pesmijo na Poljsko nast. MePZ SPD „Srce“	SPD „Srce“
Sobota, 23. 4. 20.00	v kulturnem domu na Radišah	Vigredni koncert nast. MePZ „Radiše“, Radiški fantje, otr. in mlad. skupina „Radiše“	SPD „Radiše“
Nedelja, 24. 4. 14.00	pri Trknju v Selah Borovnici	Srečanje ansamblov; „Schnurrbart Buam“ in „Die Alpsi klub „Obir“ Drei lustigen Vagabunden“ iz Štajerske, ansambel „Andrej in njegovi fantje“ iz Slovenije, „St. Leon- harder Spitzbuam“, „Rauschelese Quintett“ in „St. Pauler Mostlandtrio“	
Nedelja, 24. 4. 16.00	pri Florjanu v Vogrčah	Plesni tečaj – vodi Gregej Krištof. Cena tečaja 500 šil., začetek v nedeljo.	SPD „Edinost“
Nedelja, 24. 4. 20.00	v farni dvorani v Šmihelu	Komedija „Kadar se ženski jezik ne suče“; gostuje igralska skupina iz Vogrč	KPD Šmihel
Nedelja, 24. 4. 14.30	v Modestovem domu v Celovcu	Srečanje mladinskih zborov	KKZ
Nedelja, 24. 4. 17.00	v kulturnem domu v Šentprimozu	Busch – Fritz – Lipuš: Jošt in Jaka; musical; režija Vinko Möderndorfer	SPZ
Nedelja, 24. 4. 19.30	v farni dvorani v Kotmari vasi	E. Kishon: Rodil se je oče; nast. gledališka skupina SPD „Radiše“	SPD „Gorjanci“
Sreda, 27. 4. 20.00	v kulturnem domu v Šentprimozu	Med strahovi in upanjem – Evropska unija DA ali NE? Ref.: mag. Rudi Vouk, dipl. inž. Štefan Domej, mag. Vinko Ošlak, dipl. trg. Joza Habernik	
Četrtek, 28. 4. 20.00	pri Miklavžu v Bilčovsu	1994 – Mednarodno leto družine; predava F. Müller Konflikt v družini	Župnijski svet Katoliška prosveta
Sobota, 30. 4. 20.00	v dvorani Kassl v Škocijanu	Vigredni koncert – nast.: otroški zbor, dekliški zbor, MoPZ „Vinko Poljanec“, Singkreis St. Kanzian	SPD Vinko Poljanec
Sreda, 4. 5. 19.30	v Domu v Tinjah	Z odporom preživeti in kaj potem? Predavanje z diskusijo: univ. as. dr. Valentin Sima, UNI Celovec in dr. Avgustin Malle, Slov. znan- stveni institut	Dom v Tinjah
Sreda, 4. 5. 19.30	Europahaus, Reitschulg. 4 Celovec	Predavanje z diskusijo: generalni konzul dott Nicola di Tulio: Europäische Union – Kärnten – Friaul	Club tre popoli
Sobota, 7. 5. 20.00	pri Cingelcu na Trati pri Borovljah	Srečanje rožanskih moških pevskih zborov; sod.: Vaščan pojo, Hodiški oktet, Radiški fantje, MoPZ Bilka, MoPZ Borovlje	SPD „Borovlje“
Nedelja, 15. 5. 14.30	v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu	Carl Orff: Carmina Burana; sod.: MePZ Danica, MePZ Peca, mešani in mladinski zbor Slov. gimna- zije, člani orkestra Slovenske filharmonije iz Lju- bjane in solisti	KKZ, SPZ, ORF, ZG
Sobota, 7. 5. 19.30	pri Kovaču na Obirskem	Praznovanje dvajsetletnice Obirskega ženskega okteta; koncert z duom „Do“ in ples z ansambлом „Duo Vedrina“	SPD „Valentin Polanšek“

Datum Kraj PRIREDITVE Prireditelj

S p o r e d

„Kulturnega tedna koroških Slovencev“ od ponedeljka, 18., do petka, 22. aprila 1994 Amthof – Feldkirchen/Trg

Četrtek, 21. 4. 1994, ob 19. uri:
Društvena soba – Predstavitev slovenskih koroških filmov (kratki filmi)
ob 20. uri – Literarno branje: Jani Oswald. **Glasbeni okvir:** Jazz Trio „les Trois
Arts“. Razstava knjig treh slovenskih založb.

Petek, 22. 4. 1994, ob 20. uri:
Arkadenhof: Sklepni koncert. Sodelujejo: MePZ „Danica“ iz Šentprimozja,
MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuče pri Piberku, „Gurktaler Viergesang“ in instru-
mentalna skupina iz Feldkirchna

Prireditelj:

**Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu koroške deželne vlade v sode-
lovanju z ORF-om in Kulturnim uradom Feldkirchen/Trg**

KSŠSD – Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju

Mlada mani-fešta Koroških Slovencev na Dunaju

29. aprila 1994, ob 20.00 v Plečnikovi cerkvi/Hl. Geist Kirche

Herbststraße 82, 1160 Dunaj

Pesem upanja obredi svetovnih verstev Koncert zbora Rož Zborovodja: Laj-
ko Milisavljevič **Allabu Ekber** – Alah je največji, **Jom Kippur** – Dan sprave,
Boženstvennaja liturgija – Božja liturgija **Misa Criolla** – Kreolska maša
30. aprila 1994, 13.00 – 20.00 – Frauenkommunikationszentrum Windmühl-
gasse 26, Dunaj. **Lutke** – Otroška lutkovna skupina SKD Celovec – „Rado-
vedni slonček“ lutkovna pravljica. **Glasba** – Dunajski fantje (zborovsko pet-
je), Sekstet iz Borovljah (zborovsko petje), Les trois arts (funk) in Jani Os-
wald, Andreja Wuzella (klavir), Klubšaši berejo iz „Smrt samokruhnosti“. **Ka-
baret** – Gledališka skupina SPD Borovlje Martin Krpan (glasba: Roman Ver-
del). **Diskusija** – Kulturpolitik – Politik durch Kultur? **Koncert:** Tschuschen-
kapelle. **Filmi:** Govorice, Karavanke, Še upanje, Vklenjeni Prometej, Tevžej
Razstava: Frlin, Ivan Klarič, Oliver Marčeta, Tanja Prušnik, Ana Starman,
Niko Sturm

RAZSTAVE

CELOVEC

– **Kulturno društvo „Pri Joklnu“** – razstava Behzada Hadžiahmetoviča in Franca
Schecka; vernisaža 21. 4. ob 20.00 (do 5. 5.)

– **Galerija v avli Univerze Celovec** – Andrej Trobentar „Atraktor“, sprana tempera
(do 11. 5.)

BELJAK

– Widmanneum, Ringmauerstr. 3 – spominška razstava ob 90-letnici Wernerja
Berga (do 2. 5.)

TINJE

– **Dom v Tinjah** – razstava slik Milana Volovška iz Argentine

DUNAJ

– **Galerija Rondula** – Valentin Oman „Oman v Omanu“

SEMISLAVČE

– **Galerija Rožek Šikoronja** – Johannes Zechner – rustika, skulpturne risbe in ko-
laži; vernisaža 23. 4. ob 19.30 (do 22. 5.) odprto od srede do nedelje med 15. in 18.
uro

TRG/FELDKIRCHEN

– **Galerija Gwölbl** – razstava Valentina Omana

ŠENTPAVEL v Labotski dolini

– **SAMOSTAN** – razstava „Glas & Porzellan – Tischkultur und Lebensfreude“
(od 24. 4. do 27. 10. vsak dan od 9.00 do 17.00)

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Četrtek, 21. 4. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 22. 4. Kulturna obzorja

Sobota, 23. 4. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 24. 4.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – Duhovna misel

(p. Ivan iz Žitare vasi)

18.10–19.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 25. 4. Slovenski atletski klub pred svojim največjim
uspehom

Torek, 26. 4. Partnerski magazin

Sreda, 27. 4. Društva se predstavljajo

Slovensko prosvetno društvo

„Bilka“ v Bilčovsu
vabi na predavanji

v petek, 22. 4. 1994,
ob 18.00 pri Mikla-
vžu v Bilčovsu

univ. prof. dr. Andreja
Moritscha

„Zgodovina koroških Slo-
vencev v drugi republiki

ter Horsta Ogrisa

„Kultura in literatura
koroških Slovencev
v republiki

Dober dan, Koroška

Nedelja, 10. 4. 1994, ORF 2, 13.00!
Ponedeljek, 11. 4. 1994, TV SLO 1, 16.20

Predvidoma s sledečimi prispevki

- Kulturni teden koroških Slovencev v Trgu/Feldkirchnu
- Protest: Načrt za železnico z visoko zmogljivostjo skozi
Rož buri duhove
- „Pisma Ani“: S Cankarjevo monodramo gostuje Zvone
Hribar v Celovcu
- „Sožitje“: Evropska mladinska akademija v Beljaku
- Da bi vedeli kaj storiti, kadar jih srbijo pete...
- Zadnja preizkušnja pred pokalno tekmo: Slovenski
atletski klub gostuje v Velikovcu

Klarstellung zur Gedenkfeier für Kaplan Anton Kutej

In den Zeitungen „Slovenski vestnik“ und „Tango“ wurde Kritik an Aussagen geübt, die Diözesanbischof Dr. Egon Kapellari bei der Enthüllung von Gedenktafeln für den im KZ Dachau verstorbenen Kaplan Anton Kutej angeblich gemacht habe. In Wahrheit hat der Bischof Kaplan Kutej selbstverständlich nicht als „Opfer des Kommunismus“ ausgegeben, was ja völlig absurd wäre, sondern hat darauf verwiesen, daß ein kirchliches Gedenken an die Opfer von Gewaltherrschaft im 20. Jahrhundert ebenso den Nationalsozialismus wie den Kommunismus einschließen muß. Daß der katholische Klerus prozentuell im Vergleich zu anderen sozialen Gruppen die meisten Opfer des Nationalsozialismus aufweist, ist historisch eindeutig belegt und kann durch keine Politik zugedeckt werden. In seiner Predigt in der Pfarrkirche St. Michael kam der Bischof auch auf die bedauerliche Tatsache zu sprechen, daß die Österreichische Bischofskonferenz 1938 den Anschluß an Deutschland durch eine Erklärung unterstützt hat. Von einer Geschichtsverdrängung kann

daher nicht die Rede sein. Übrigens hat der Grazer Universitätsprofessor der Theologie, Dr. Maximilian Liebmann, die Zusammenhänge dieses Ereignisses sehr differenzierend geklärt.

Es sei hier auch festgehalten, daß der Bischof schließlich erklärte, die Erinnerung an den Wehrdienstverweigerer Kutej klage nicht die Soldaten an, die in der Deutschen Wehrmacht gedient haben, ohne der NS-Ideologie anzuhängen. Man sei nicht zusammengekommen, um Gräber aufzureißeln, sondern um jene Kräfte zu stärken, die verhindern können, daß wieder Menschen gepeinigt werden, weil sie anders sind. Der jüngste Brand in der Synagoge von Lübeck sei eines der Warnzeichen, das man nicht übersehen dürfe.

Wenn man diesen Tatsachen den Inhalt und Stil der obgenannten Pressekritik gegenüberstellt, dann kann man nur bedauern, daß beim Gedächtnis an einen Toten dennoch wieder Gräben aufgerissen worden sind.

Pressestelle der Diözese Gurk

Mir Kutejevemu pepelu

Gospod Hanzi Tomažič, vaše „Pojasnilo k spominskemu slavju za A. Kuteja“ v Nedelji 17. aprila 1994 dejstev ne pojasnjuje, ampak jih prej zamegljuje. Če bi se bili za Kutejev spomin zavzeli Cerkev „bližji in manj sovražni ljudje“ (imeli so pol stoletja časa zato!) ne bi za ta posel bilo treba ne agnostikov ne drugih brezvercev.

Prav imate, da je „glavni organizator“ (zakaj skrivate, da mislite mene?) „imel v Šmihelu za škofa le prijazne besede“, saj brez Kapellarijeve dobre volje spominske plošče ne bi bilo ne tam ne v Večni vasi. Preberite si polemični njet dekana K. Srienca v Nedelji 21. febr. 1993!) Vprašam vas, kako naj bi navaden mežnar brez škofa – svojo voljo uveljavil zoper odločno nevoljo velečasitiga šmihelskega monsinjorja! Hvala, komur hvala gre: gospodu škofu, občinski ma odbornikom St. Vautiju in J. Pototschnigu, solidarnemu zgodovinsko in politično razglednemu duhovniku dr. J. Marketu ter številnim darovalcem za Kutejevi plošči! (Imena so objavljena v SV 31. 3. 94, manjka le župan Albert Sadjak.) Drugo pa je, iz česa sklepete, da sem „se tudi drugače uslužno sukal okrog škofa“, saj ga nisem jaz ne oblačil ne slačil za obred in mu nisem jaz stregel pri maši! To je vendar naloga cerkovnika in duhovnikov! Da pa sem škofa „v varni distanci časopisnih strani krepko ozmerjal“, je namera nemarna laž: če ste, gospod Tomažič, manj neznačajni kakor pisec teh vrst, objavite vendar moj govor pred veško cerkvijo v celoti. V njem

sem med drugim prosil g. škofa, naj da še kako znamenje tej nevarni koroški deželi, naj pred celovško stolnico postavi spomenik vsem koroškim duhovnikom – žrtvam nacizma. In ko sem se mu na lopi šmihelske cerkve zahvalil za sodelovanje, sem dejal: „Was ich zu A. Kutej zu sagen hatte, hab ich in Večna vas/Wackendorf getan“.

Ali naj bi bil škofu na kraju samem ugovarjal in s tem pokvaril kulturno spominsko slavje? Naj bi ga bil zavrnil, češ ni vam bilo treba Kutejeve smrtne žrtve tako ali drugače povezovati z žrtvami komunističnega terorja. Ne 1.1940, ko ga je gestapo aretiral, ne 1.1994, ko stojimo na kraju nacističnega hudodelstva, nam Slovencem na Koroškem ni komunizem po življenju stregel, ampak samo hitlerizem. Saj so se (edinole) avstrijski komunisti hitlerizmu izrečno uprli in zato šli po Kutejevih stopinjah v kacete in pečil (ne samo jaz s tovariši v Hitlerjevem kazenskem bataljonu pred Königsbergom, vsi koroški Slovenci smo diktatorju Stalinu želeli zdravja in dobrih oči, da bi našel pot do Hitlerjevega bunkerja v Berlinu. Berite vendar Mirka Kumra knjigo Po sili vojak ali pa Hrdličkovo sodbo o Stalinu pred Dunajem!

A kar zadeva pisanje Tanga o škofovem in mojem govoru, samo tole: Ko me je novinar vprašal, kaj in kako sodim o Kapellarijevih besedah, sem dejal, da me je razočaral, da mu ni bilo treba slepomišiti in nivelirati, ob

Kuteju izenačevati nacistična in komunistična hudodelstva. Dobesedno: Das war leider kein Ausrutscher des Bischofs, sondern eine – sonst eher für Politiker dieses Landes typische – Aufbereitung der Nazizeit-

Geschichte...“ – Pred nekaj dnevi sem bral Zernattovo izjavo o filmu „Schindlerjev seznam“, ki ni za las boljša od zadržne škofove. Jo, Karnitn is lei ans! ... Glavno, da sta tabli dobro pritjeni.

Janko Messner

Kutejeva proslava in Koroški Slovenci

Ko sem gledala na svetno nedeljo slovensko oddajo „Dober dan Koroška“, me je kar streslo po telesu, ko sem videla v Šmihelski cerkvi peščico ljudi, kjer je oblikoval mašo zadušnico škof Kapellari ob navzočnosti štirih slovenskih duhovnikov. Ne morem si zamisliti, kako je do tega sploh prišlo, da smo bili tako brežčutni in nemi za to proslavo. Bilo bi lepo, ko bi bili oznanili po naših farah slovenski duhovniki po cerkvah, ter nagovorili ljudi za to proslavo. Žal tega niso storili. Kje je tu vzrok? Rada bi slišala odgovor.

Ne trdim, da je to resnica, ampak samo slutim zato, da to nekateri niso storili sami in tudi

ne cerkvena oblast, temveč so prišli do te pobude ljudje, ki za marsikoga niso bili nikdar pravi Slovenci (npr. g. Janko Messner) in se je to dogajalo vse bolj v tišini.

Saj 26. 3. 1940 gestapovci res niso nikogar vprašali pri aretacijah, ali so to bili „desni“ sli „levi“ Slovenci. Bil je vsak samo Slovenec.

Zato je bila ta brezbriznost do rojaka Kuteja za nas Koroške Slovence res prava sramota.

Držimo se besed, ki jih je napisal Valentin Polanšek: Bodi mo drugim vrtar, ne pa grobar.

Marica Stern, Stara vas/Šentlipš

Seminar časovnih prič v Salzburgu

Težišče letošnjega seminarja časovnih prič je bil osredotočen na problematiko ciganov (Romov, Sintov), tako seveda neposredno povezan z rasizmom in tega izrodokov, desnega ekstremizma v vseh svojih oblikah. To šolanje že več kot deset let omogoča Ministrstvo za pouk in umetnost žrtvam nacionalsocializma, ki kot časovne priče posredujejo svoje izkušnje in doživetja šolski mladini v okviru zgodovinskega pouka, predvsem predpretekledobne. Da se iz leta v leto tudi več učiteljev udeležuje tega seminarja, je razveseljivo, saj le s tesnim sodelovanjem teh, časovne priče lahko uspešno delujejo na šolah. Sploh pa je pohvalno, kako vse močnejše je zaznati angažiranost pedagogov za politično izobrazbo mladine. Že sama pobuda v glavnem prihaja prav od teh, ker se vodstva učilišč, kljub odlokom ministrstva, vse premalo poslužujejo te ponudbe, ki bi mladini prav v današnjem času širila obzorje in jo še posebno opozarjala na škodljive pojave desnega ekstremizma. Poražanje paramilitarnih skupin z določeno usmeritvijo, netenje sovraštva proti tujcem (tujskim delavcem, azilantom, beguncem), bombni atentati na zagovornike teh, na Jude, antifašiste – skratka, fizične ali psihične akcije, namenjene slabljenju in destabilizaciji demokratičnih temeljev – torej cilji tega gibanja so povsem jasni. Na slikovit način je bila dejavnost teh krogov prikazana z avtentičnim video filmom: Das braune Netzwerk.

Uvod v obširno tematiko seminarja je podal referent dr. Klaus Feldmann: „Človeške pravice – osnovne pravice“. Podrobneje je obdelala to področje dr. Heidemarie Uhl v svojih izjavah o „NS gospodarstvu v zgodovinski zavesti 2. republike“. Referentka je v tej zvezi jasno nakazala, kako je potekalo v Avstriji premagovanje NS preteklosti. Mag. Barbara Schöllenger je sku-

šala povezati s tem tudi problematiko spomenikov – njihov zgodovinski pomen; v kolikor povečujejo „junaštva“ odnosno opozarjajo na žrtve vsakršnega nasilja. Mag. Heidi Strohmeyer je zelo izčrpno poročala o novi tehnologiji, ki se je poslužuje desni ekstremizem za širjenje propagandnega materiala. Konkretni primere je dodal novinar „profila“, ki pravkar raziskuje ozadje neonacistične scene in njenega delovanja. Protiukrepi varnostne službe so otežkočeni predvsem zato, ker so grupacije ali posamezniki teh obrobni krogov navadno integrirani v demokratičnih (torej zakonitih!) združenjih. „Korenine rasne ideologije iz vidika antropologije“ je skušal osvetliti univ. prof. dr. Horst Seidler, ki je nazorno prikazal, kako je mogoče pod krinko znanstvene vede (Konrad Lorenz) opravljati tudi izvedene zločine nad anomalnimi ljudmi odnosno „tujimi“ plemeni (manj vrednimi, bolehnimi, slabotnimi ljudmi).

Neposredno povezana s tako ideologijo je seveda problematika ciganov še danes. Medtem, ko je NS režim z „dokončno rešitvijo“ skušal to poglavje odpraviti na nasilen način, tudi današnja administracija v marsičem zavzema čudna stališča do preživelih žrtev. Čeprav pred kratkim kot narodnost priznani so le-ti soočeni z nešteti nevednostmi pri uveljavljanju svojih pravic. Pa ne le to. Tudi danes so v glavnem potisnjeni na rob človeške družbe in dosti je primerov, ko pripadniki ciganov raje zatajijo svoje pokolenje v strahu pred posledicami kakršnekoli vrste že.

Zaključek iz tega. Prepotebne bi bile obširne informacije, da bi mladina pravočasno prepoznala korenine zla in ne nasedala krivim prerokom. Žal pa se vrste časovnih prič močno redčijo – preostaja torej le še malo časa.

F.Č.

Slovenski vestnik čestita!

gospodu **Adolfu Hütterju** z Bistrice za rojstni dan;
Manfredu in Gernardu Černutu iz Loč za 32. rojstni dan;
 gospe **Mojci Gasser** iz Bilčovsa za 60. rojstni dan;
 gospe **Pavli Papala** iz Beljaka za 80. rojstni dan;
 gospe **Cili Pavlič** iz Hodiš za 70. rojstni dan;
 gospe **Kati Paintner** iz Suhe za rojstni dan;
 gospodu **Hanzeju Kajžniku-Strelcu** iz Svaten za rojstni dan;
 gospodu **Francu Moharju** iz Srej pri Škocijanu za 40. rojstni dan;
 gospe **Heleni Dovjak** iz Grabna v Selah za rojstni dan;
 gospe **Zofi Mak-Jakopinji** na Kotu za rojstni dan;
 gospodu **Albinu Užniku** na Kotu za rojstni dan;
 gospodu **Rudolfu Harischu** iz Mlinč za rojstni dan;
 gospe **Tildi Lepuschitz** iz Raven pri Rožeku za rojstni dan;
 gospodu **Petru Sternu** iz Stare vasi za osebni praznik;
 gospodu **Georgu Sturmju** iz Mokrij za osebni praznik;
 gospe **Heleni Dovjak** s Srednjega Kota v Selah za 81. rojstni dan;
 gospe **Heleni Wernig** iz Nogradov pri Velikovcu za rojstni dan;
 gospe **Lenčki Koletnik** iz Čirkovč pri Pliberku za rojstni dan in god;
 gospe **Simoni Rovšek** iz Škofič za rojstni dan;
 gospodu **Lubu Urbajsu** iz Vrbe za rojstni dan.

Župnijski svet Bilčovs
 Katoliška prosveta Bilčovs
 vabita

v četrtek, 28. aprila 1994
 ob 20. uri pri Miklavžu
 v Bilčovsu

1994-Mednarodno
 leto družine

predavanje in pogovor
 prof. Franz Müller

Konflikt v družini

Družina je krog, tisto gnezdo, kjer nastaja in je pogojeno naše človeško bivanje. Prav v tej življenjski skupnosti je še posebej važno, da se učimo in vadimo v primernem reševanju konfliktov.

Popravek

V SV, števil. 13 smo objavili imena oseb, ki so darovale za spominsko ploščo mučenikemu duhovniku Antonu Kuteju. Na žalost je izpadlo ime globaškega župana Alberta Sadjaka, za kar se njemu in iniciativni skupini za postavitev plošče oprostamo.
 Uredništvo SV

SAK si je z borbo osvojil obe točki

SAK – Treibach 2:1 (0:19)

SAK: Preschern, Savič, A. Sadjak, F. Sadjak (27. Wölbl, 70. Pi-horner), Pappler, Šmid, Vrabac, M. Sadjak, Blajs, Lippusch, Urschitz

Dva trenerja se ocenjujeta: Ivan Ramšak in Dietmar Constantini

Gole za SAK: Marjan Sadjak, 85. Dinko Vrabac

Pod 19: 1:2

Za slovenske atlete je

bilo izhodišče pred tekmo jasno: ako hočejo ohraniti šanse v boju za naslov koroškega prvaka, morajo tokrat zapustiti igrišče kot zmagoval-

ci. Isto je veljalo tudi za moštvo iz Treibacha, ki je začel zelo odločno in v 19. minuti doseglo prvi gol. Na težkem terenu se je odvijala trda, borbena tekma, ki je od obeh moštev zahtevala vse. Do polčasa se rezultat ni spremenil. V drugem polčasu pa je SAK zaigral

odločneje, imel več od tekme in ko so nasprotnikom že pojemale moči, sta Marjan Sadjak in Dinko Vrabac s svojima zadetkoma odločila tekmo v prid SAK.

Marjan Sadjak: „Po podaji Saviča sem z glavo

Piše Eda Velik

zadel žogo in jo poslal neubranljivo v kot. Vedeli smo, da bo tekma proti Treibachu težka in po slabem začetku smo se v drugem polčasu le nekoliko znašli in k sreči še zmagali.“

Trener dr. Ramšak je po tekmi dejal sledeče:

„Nihče mi najbrž pred tekmo ni verjel, ko sem pravil, da je zame Treibach eno najboljših moštev. Nam je vsekakor manjkala odpovedana tekma prejšnjo nedeljo in v prvem polčasu so sicer nekaj igrali, vendar ne nogo meta. Imeli smo še srečo, da v prvem polčasu nismo dobili več golov.“

V drugem polčasu pa smo pokazali, da smo pravo moštvo in da znamo, če gre za vse ali nič, pritisniti, in ko nasprotnik ni imel več moči, sta nam uspela še dva gola.

Trener Admire v Trnji vasi

V začudenje vseh se je na tekmi SAK-Treibach v Trnji vasi pojavil tudi trener Admira Wacker Didi Constantini, kar kaže, da Dunajčani pokalne tekme proti SAK ne jemljejo na lahka ramena. Moštvo Constantinija je trenutno na tretjem mestu in je po štirih tekmah po vrsti brez uspeha ta konec tedna premagal Rapid s 3:0. Vrtar Wolfgang Knaller pa je bil izvoljen za nogometarja tega kola. Po tekmi je Didi Constantini izjavil

sledeče: „Zavedamo se, da bo to za nas težka tekma, kajti če pride neko moštvo v četrtfinale, potem ga ne bomo podcenjevali. Danes je SAK sicer srečno zmagal, vendar se je v drugem polčasu izkazal kot borbena moštvo.“

Velikovec – SAK
v soboto, 23. aprila,
ob 16.30 na igrišču
v Velikovcu

Ostali rezultati

I. razred D

Šmihel – Labot (Lutnik)	2:2
Železna Kapla – Sinča vas (Grubelnik 2, Baloh, Sumar)	4:1
Eitweg – Sele (A. Oraže 2)	0:2

Dobrla vas – Globasnica 0:4

Globasnica je ta derbi jasno odločila in se s to zmago uvrstila na drugo mesto na lestvici. Dobročani so igrali brez discipline in jo s 4:0 še dobro odnesli. Gole za Globasnico so dali Dlopst, Hren, Sadjak in Pasterk.

Pred kratkim je pri globaškem klubu prišlo tudi do spremembe na vrhu. Bernard Sadovnik je iz osebnih razlogov oddal mesto predsednika. Nasledil ga je Josef Slamanig.

Podliga vzhod

St. Leonhard – Bilčovs 0:0

Sanjati je dovoljeno

S tem stavkom je trener dr. Ramšak na kratko odgovoril na vprašanje o šansah SAK v pokalni tekmi proti Admiru Wacker. To se pravi, da nogometarji SAK sanjajo tudi o tem, da bodo premagali prvoligaša in se uvrstili v polfinale. Ali se bo te sanje uresničile? To bomo vedeli šele naslednji tork. Do takrat lepe sanje!

O torkovem nasprotniku pa je Ramšak dejal sledeče: „Dvakrat sem si

to moštvo že ogledal. To, da nas je danes obiskal Constantini, je za nas čast, na drugi strani pa kaže, da si svoje stvari niso tako gotovi. Z nekaj sreče je mogoč tudi tokrat LASK (leta 1987 je SAK v tretjem kolu avstrijskega kola premagal prvoligaša LASK). Lahko o tem sanjamo. Sedaj pa moramo najprej misliti še na tekmo v soboto, ko igramo proti Velikovcu.

1. Razred D

1. Metlova	16	12	4	0	61:17	28
2. Globasnica	17	9	6	2	38:13	24
3. Sele	17	10	4	3	41:20	24
4. Frantschach	17	9	5	3	34:17	23
5. Labot	18	5	8	5	23:27	18
6. Železna K.	16	7	3	6	18:20	17
7. Šmarjeta	17	6	4	7	22:22	16
8. St. Pavel	17	5	6	6	26:28	16
9. Štandraž	17	5	6	6	20:24	16
10. Eitweg	18	6	4	8	19:41	16
11. Šmihel	16	3	8	5	25:19	14
12. Grebinj	17	3	4	10	18:32	10
13. Sinča vas	17	2	4	11	24:45	8
14. Dobrla vas	18	3	2	13	13:57	8

Koroška liga

1. WAC	21	14	5	2	37:15	33
2. VSV	21	14	2	5	35:12	30
3. SAK	20	13	2	5	34:16	28
4. Treibach	21	10	7	4	30:21	27
5. Breže	21	9	8	4	30:19	26
6. Lienz	21	8	8	5	36:24	24
7. Trg	21	8	7	6	28:17	23
8. Vernberg	21	6	8	7	38:36	20
9. A. Celovec	21	6	7	8	22:23	19
10. Lendorf	21	7	5	9	22:28	19
11. Wietersdorf	20	5	8	7	23:23	18
12. Matri	21	5	7	9	18:25	17
13. Pliberk	21	5	6	10	14:25	16
14. ATSV	20	5	4	11	22:38	14
15. Borovlje	20	3	5	12	19:49	11
16. VST	21	1	5	15	15:52	7

Planinsko društvo „Avto Celje“ vabi znance, planince in prijatelje Slovenskega planinskega društva „Celovec“ **30. aprila 1994 na ogled mesta Celje** in okolice. Iz Koroške bo vozil avtobus.

Točne informacije in prijave: Rihard Brumnik, telefon: 0463/46801-20.

ÖFB – pokal / četrtfinale

SAK – ADMIRA WACKER

v torek, 26. 4. 1994, ob 17.00 uri
v Trnji vasi

Pridite in podprite SAK!

Šah

Šahisti SŠZ/Carimpex I pred vstopom v 1. razred

SŠK „Obir“ se bori proti izpadu iz 2. razreda

Prva šahovska ekipa Slovenske športne zveze/Carimpex je v play off-tekmovanju storila velik korak na poti k vstopu v 1. razred. Slovenski šahisti so gladko premagali (in hkrati prehiteli) doselej na lestvici na drugem mestu uvrščeno moštvo iz Gospe svete kar s 6:2. Zmagali so Arnold Hattenberger, Joži Amrusch, Gorazd Živkovič in Dunja Lukan, remizirali pa Vinko Cuderman, Silvo Kovač, Franc Kolter in Rupert Reichmann. Nasednji nastopnik, prva ekipa Velikovca, vodi samo še s točko prednosti, za podvig v višji razred pa SŠZ/Carimpex I zadostuje celo četrto mesto.

Manj usepšen je bil nastop šahistov iz Železne Kaple: moštvo SŠK

„Obir“ je v play off-tekmovanju za obstoj v 2. razredu podleglo drugemu moštvo Velikovca s 3:5, tako da mu grozi celo izpad iz 2. razreda. Nihče od kapelških šahistov tokrat ni zmagal, remizirali so Dušan Jokovič, brata Harald in Hans-Christian Wolte, Johann Wolte, Rainer Strasser, ravnatelj Johann Stossier ter Karner, porežena pa sta bila Peter Jammer in ravnatelj Josef Hanschou.

V play off-tekmovanju za obstoj v 3. razredu pa je ekipa SŠZ/Posojilnica Celovec II v Jaklingu v Labotski dolini igrala 4:4. Zmagala sta Dunja in Aleksander Lukan, remizirali pa Robert Hedenik, Štefan Amrusch, Tončka Einspieler in Borut Živkovič. **I.L.**

Košarka

SAK mladinci za koš boljši

V zelo napeti tekmi, ki se je v regularnem času (2x20 minut) končala neodločno 67:67, so košarkarji SAK v podaljškju (5 minut) le premagali eno najboljših moštev z 78:76.

Igralci ASKÖ Beljaka so bili telesno močnejši,

vendar so zaradi petih osebnih prekrškov dveh igralcev morali zadnjih 7 minut odigrati le s tremi igralci. To je vsekakor prišlo v prid slovenskim košarkarjem, ki jim je tako uspelo premagati nasprotnika z razliko dveh točk.

SAK : ASKÖ Beljak 78:76 (32:38)

Janez Tomc (41 točk), Tomaž Jager (13), Marko Holešek (8), Nejc Jager, Martin Majhen (6), Tomaž Hribnik (4).

Tudi šolarji SAK so slavili zmago proti SUK Lachenfeld s 46:35. Čeprav so ti igralci zmagali v šolskem prvenstvu, tokrat proti SAK niso imeli nobenih možnosti in so jasno podlegli. Tudi tokrat je bil pri šolarjih najuspešnejši Tomaž Jager, ki je dal skoraj polovico točk. Igrali so še: Nejc Jager, Martin Majhen, Daniel Ramalan, Marko Kuežnik, Mario Messner.

Slovenska gimnazija – Velikovec

V prvi tekmi turnirja srednjih šol za višje razrede so košarkarji Slovenske gimnazije premagali sovrstnike velikovške gimnazije z več kot 30 točkami razlike.